

ETSAB Visiting Studio
Fall Semester 2019

NATURE & PROJECT

Josep Lluís Mateo

* All texts have been published in the original language written by their authors.

The previous management team of the Barcelona School of Architecture-ETSAB set up the Visiting Studio as one of the year five Design Studio Workshops in the current degree programme. This interesting proposal aroused a great deal of interest among students, as well as increasing the international visibility of the ETSAB thanks to the agreement signed with the Metropolitan Area of Barcelona-AMB. Both are sufficient reasons to continue the initiative.

In the 2019-2020 academic year, the workshop was led by Josep Lluís Mateo, Professor of the Design Studio at ETH-Zürich, assisted by the lecturer Queralt Garriga. The course, entitled “Gavà. The Whole and the Part”, developed an interscale approach to architecture, combining nature, city and project. This experience aims to compare and contrast our lines of work with methodologies followed at other schools of architecture, thanks to the agreement signed by the AMB and the ETSAB.

It is a valuable initiative , the results of which are presented in this publication.

Félix Solaguren-Beascoa

Dr. Architect, Director

Barcelona School of Architecture, ETSAB

ETSAB

VISITING STUDIO

Professor

Josep Lluís Mateo Professor Em. Dr. ETH-Zürich
(Eidgenössische Technische Hochschule Zürich)
Visiting lecturer, UPC-ETSAB

Assistant

Queralt Garriga Doctor of Architecture,
associate lecturer at UPC-ETSAB

Scholar

Cristina Marcos Student, UPC-ETSAB

Sep 2019 - Jan 2020

Lecturers

Manuel Colominas, agronomist, lecturer at UPC-ESAB

Jaume Prat, architect, architecture critic, lecturer at UPC-ETSAB, mmj arquitectes

Anna Puigjaner, Doctor of Architecture, lecturer at Columbia GSAPP, the Architectural Association, ETSAB/ETSAV, MAIO architects

Núria Salvadó, Doctor of Architecture, lecturer at UPC-ETSAB/ETSAV, nsa arquitectura

Carles Enrich, Architect, lecturer at UPC-ETSAB, Carles Enrich studio

Xavier Ros, Architect, lecturer at UPC-ETSAB, HARquitectes

Luca Volpi, architect, energy consultant, Societat Orgànica

Jury 1

Ton Salvadó, architect, lecturer at UPC-ETSAB and EAR;

Chief Architect of Barcelona City Council

Olga Tarrasó, landscape architect, lecturer at UPC-ETSAB, Espinàs Tarrasó SCP

Jury 2

Pere Joan Ravetllat, Doctor of Architecture, Professor of the UPC-ETSAB Housing and City Chair, ravetllat arquitectura, GINA

Lluís Ortega, Doctor of Architecture, MA in Philosophy and Science, lecturer at IIT, visiting lecturer at Torcuato di Tella University, Buenos Aires, SiO2 Arch

Students

Aleix Masjoan | Andrés Echarri | Arnau Valero | Bartolomej Grzesznik | Claudi Codina | Constantin Budjiashvili | Francesco Woudenberg | Gabriel Rodríguez | Guillem Vilaseca | Juan Diego Torres | Kodai Kudo | Léa Lattes | Madalena Alves | Maria Sánchez | Marine Arechavaleta | Marta Vilaseca | Maud Harou | Ophélie Tousignant | Philipp Cronenberg | Sergi Caralt | Stefan Horn

Index

Forewords 6

Crònica d'una experiència docent 8

Naturalesa i ciutat *Josep Lluís Mateo* 10

El tot i la part *Josep Lluís Mateo* 12

L'últim connector verd 14

Manuel Colominas/Queralt Garriga

Design Proposals 22

On the junction 24

Housing *Guillem Vilaseca* 28

Station *Arnau Valero* 29

Scenic Arts Center *Marta Vilaseca* 30

On the mountain 32

Housing *Kodai Kudo* 36

On the river 38

Housing *Francesco Woudenberg* 42

Aigua i arquitectura *Jaume Prat* 46

Transitional Barriers *Maria Sánchez* 50

The Oasis *Stefan Horn* 52

In-between *Maud Harou* 54

Observations 56

Habitatge i ciutat *Pere Joan Ravetllat* 58

3+3 *Lluís Ortega* 62

Memòries *Ton Salvadó* 64

Biographies 66

Forewords

Once again, the Barcelona School of Architecture-ETSAB, jointly with the Barcelona Metropolitan Area-AMB, promotes Visiting Studio, a workshop that is the product of close collaboration between the UPC and the AMB, with the aim of contributing new visions, from different places, to studies in architecture.

These new methodological visions and resources will serve to create more tools for learning, as happens in schools of architecture in other countries. This workshop is taught by a visiting lecturer, a lecturer at a European university. It is aimed at senior students, future architects about to embark on their professional careers.

The proposed theme is based on a real commission, a project currently being designed by one of the teams of architects specializing in public space or the urban planning departments. The AMB provides knowledge of the place and its territorial context, the outline of the brief, and the professional experience forged by many years of work in the construction of public space and metropolitan facilities.

The students, tutored by an internationally renowned architect, contribute open-minded reflections and academic solutions to the theme presented.

The result is a workshop aimed at sharing knowledge, which produces many stimulating and enriching multidirectional exchanges. In the review sessions, thanks to the various profiles of professional practice, students receive new inputs in the process of city planning and design, and AMB architects draw inspiration from multiple ways of seeing and understanding public space as an element that is capable of structuring metropolitan territory and ensuring its cohesion.

Ramon M. Torra i Xicoy

Architect, General Manager
Barcelona Metropolitan Area

As a starting point, the Barcelona Metropolitan Area-AMB proposed three alternative briefs for public amenities: a music school in the Can Bagaria factory complex in Cornellà de Llobregat; the rehabilitation of Sant Andreu municipal market in Barcelona and a sports complex defined by the detailed Partial Plan for the Pla de Ponent sector of Gavà.

The visiting lecturer, Josep Lluís Mateo, chose the third option, committed to the task of stimulating architectural reflection at the urban planning scale. To this end, the workshop was organized in two parts. Firstly, students, in groups of three, challenged the existing Partial Plan, passed in 2006. In the second part of the workshop, each student worked on one of the dwellings or amenities defined in the proposed plans.

The workshop included a presentation of the site by two AMB architects, Eva Pagés and Claudi Aguiló-Riu, who, in 2009, completed a design for the sports amenity, which was finally shelved due to the economic crisis. Also taking part was the architect Fidel Vázquez, Director of Urban and Strategic Planning Services of Gavà Town Council, who led the design team in drafting the Partial Plan for the Pla de Ponent Sector.

Under the supervision of Professor Josep Lluís Mateo, the students worked hard throughout the workshop to understand the sector and to change the mentality of scale.

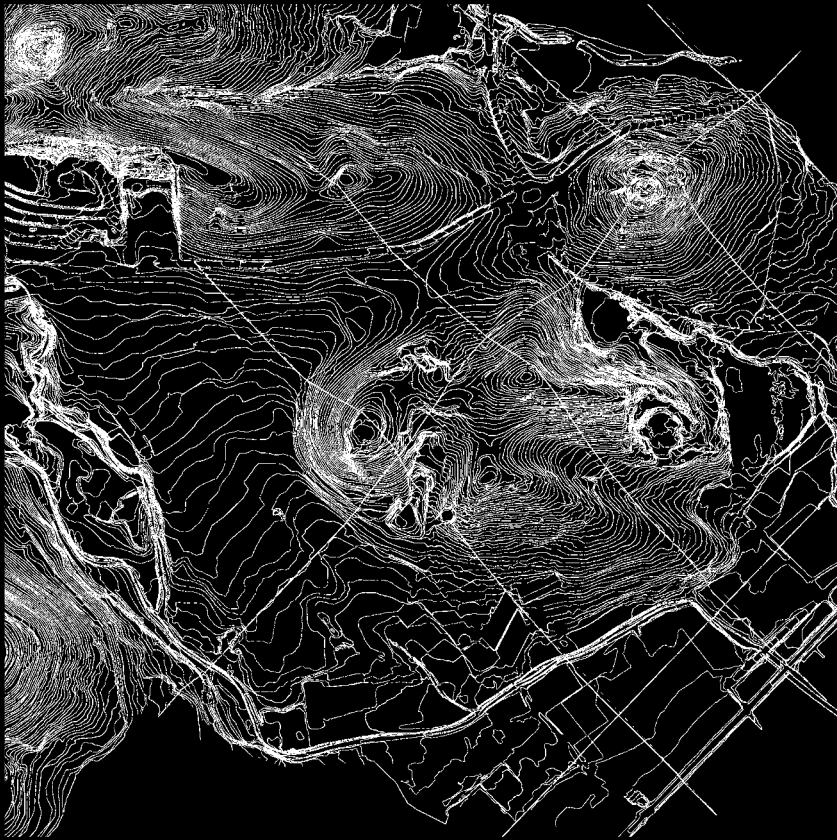
During the final review, Fidel Vázquez's contribution highlighted the role of public architects, which is not to hinder the design process, but to offer a different viewpoint with the aim of enhancing it. It further became apparent that, in the long term, all perspectives count and can add value to the definition and application of architectural design.

Noemí Martínez García

Architect, Head of Projects and Urban Design
Barcelona Metropolitan Area-AMB

Crònica d'una experiència docent

Josep Lluís Mateo

IMG 1. Plànol topogràfic de la zona de projecte, Gavà

Naturalesa i ciutat

Pensar la construcció de la ciutat en relació amb la naturalesa és un argument clarament present en la nostra situació contemporània, en què el discurs ecològic-sostenible ha de desenvolupar-se d'una forma més clarament estructural i física i no només política o tecnològica.

Repensar la gran escala del pensament i de l'acció amb la lògica de la naturalesa física i no només de l'abstracció és, al meu parer, un argument específicament rellevant en el nostre món contemporani.

El curs es va plantejar en un lloc molt atractiu¹ de la perifèria de Barcelona, a la població de Gavà, on la plana del delta del riu Llobregat es troba amb la muntanya litoral, un gran buit que allotja l'únic espai no urbanitzat fins ara de tota la zona.

El lloc és molt il·lustratiu de la història urbanística recent. Planificat al voltant dels inicis de la dècada del 2000 amb la previsió que es construïren mig milió de metres quadrats d'edificació, la crisi del 2008 (gestada amb exemples como aquest) va deixar aquests terrenys sense edificar.

¹Agraeixo a l'AMB (Àrea Metropolitana de Barcelona) i en especial al seu director Ramon Torra, per la seva proposició d'aquest problema.

Les empreses promotores van fer fallida, i el silenci va tornar a dominar la zona.

Les hipoteques impagades van conduir els terrenys a la Sareb (el «banc dolent» que gestionava actius tòxics).

Tot i així, com va dir Sun Tzu, «el buit sempre tendeix a ser ocupat».² Silenciosament, poc després, apareixen nous actors.

Són els fons, acumulació massiva de capitals centrats en la seva reproducció i ampliació permanent, que recompren els terrenys i, aparentment, tornen a iniciar el drama anys més tard. Els efectes de la pandèmia potser faran (espero) replantejar la seva activitat.

Es confirmava l'interès real de generar pensament i acció al voltant de com construir una part important de la ciutat en relació activa amb la naturalesa.

² SUN TZU. L'art de la guerra. Els tretze articles. Palma de Mallorca, José J. de Olañeta, 2000.

El tot i la part

El curs es planteja en dos moments:

Una mirada distant envers el territori, imaginant com i on es podria construir, i una mirada propera, un cop trobat un lloc, on imaginar un projecte amb detalls, matèria i espai.

La visió estratègica llarga, abstracta, distant i l'acció propera, manual, tàctil de la matèria.

Aquesta dualitat, que forma part, al meu parer, de l'ADN específic de l'arquitecte era l'argument metodològic central d'aquesta experiència docent.

L'aigua, realitat estructurant de part del lloc, es proposava com un argument possible per al desenvolupament projectual de l'objecte.

Punt de trobada

Una de las característiques més importants de l'espai acadèmic és construir un **lloc de trobada**. Dissenyar un espai en què interactuïn veus i experiències diverses que permetin la trobada personal amb la duresa i el plaer del coneixement.

Modular aquestes múltiples veus també forma part del contingut del curs.

Aquí, la nostra breu presència³ davant la comunitat acadèmica local, hi van participar els següents professors:

³Recordar i agrair a Félix Solaguren-Beascoa, director de l'ETSAB, per la seva energètica invitació per organitzar aquest curs.

Nuria Salvadó, Carles Enrich, Xavier Ros, de H Arquitectes, i Anna Puigjaner, de MAIO architects, són arquitectes que han exposat obra recent en relació amb el tema.

Luca Volpi, de Sociedad Orgánica, va obrir d'una altra forma el debat sobre la relació projecte-naturalesa.

Manel Colominas, paisatgista, participà per analitzar la naturalesa i les seves dinàmiques en el lloc.

Jaume Prat, arquitecte i crític, contribuí amb un discurs sobre l'aigua com a material de l'arquitectura.

I com crítics, Olga Tarrasó, arquitecta i paisatgista, Ton Salvadó, docent i arquitecte, exdirector de Model Urbà de l'Ajuntament de Barcelona, i els catedràtics de projectes Pere Joan Ravetllat i Lluís Ortega.

A tots ells els vull transmetre el meu agraïment per la seva col·laboració.

També a Queralt Garriga, com a assistent, i a Cristina Marcos, becària, que amb capacitat, energia i entusiasme em van ajudar a superar el desplaçament espacial i temporal d'aquesta experiència.

Finalment, un record per a tots els estudiants, de múltiples orígens i perfils, que generaven una discussió atractiva i a vegades sorprenent. La producció, no sempre. Agraïxo també el seu entusiasme.

Aquesta publicació recull una petita mostra de la seva feina.

Josep Lluís Mateo

L'últim connector verd

Manuel Colominas/Queralt Garriga

IMG 2. Plànol geogràfic i topogràfic de la província de Barcelona.
Contornos de la Capital, Diputació Provincial. Eduardo Brosa

L'àmbit de treball se situa al límit nord-occidental de la plana deltaica del riu Llobregat, vorejant la base del massís del Garraf. Es tracta d'un indret natural que actua com a frontissa entre el terme municipal de Castelldefels i el nucli urbà de Gavà, amb una superfície aproximada de 186 ha.

La topografia de la zona, acord amb la seva situació pròxima al massís del Garraf, és complexa i variada. Existeixen dins de l'àmbit dos turons bastant remarcables per la quasi absoluta horitzontalitat de la plana: el turó del Calamot i el turó de Caçagats, amb altituds de 87 i 79 m, respectivament. A la base dels turons, la topografia només es deforma lleugerament a l'extrem oriental, en el punt de contacte amb l'actual nucli de Gavà, on hi ha el turó de la Roca, que té una alçada molt menor (27 m). El terreny consta a més d'unes rieres d'activitat intermitent, formant dos sistemes: la riera de Canyars, de dimensions més importants, amb els seus afluents, i el torrent del Calamot. La cobertura forestal, les explotacions agràries i vàries àrees de patrimoni arqueològic constitueixen els restants valors originaris del sector.

Però un paisatge no es pot reduir mai a la seva realitat física. La transformació d'una terra en paisatge suposa sempre una metamorfosi. L'origen del paisatge és sempre humà, artístic i tècnic. El paisatge és el resultat de la interacció, entre un grup humà i un entorn determinat que evoluciona amb el temps. L'escala temporal és molt àmplia i està vinculada a factors diversos, com la química, la biologia (micro vida), la geologia o l'astronomia (macro vida).

Els grans canvis en el paisatge rarament tenen lloc dins d'una generació humana, però es sumen a les aconseguides per les generacions anteriors, que s'acceleren per mitjà dels avenços tècnics. El paisatge és un medi efímer, dinàmic i temporal, construït i gestionat per diverses de generacions. S'expressa a través de la manipulació acurada dels sistemes naturals, la vegetació, la hidrologia i la geologia, donant així forma al territori.

El paisatge que observem és la imatge resultant d'una tècnica i, com aquesta, està en contínua transformació, és un document viu. Estudiar-lo vol dir, a més d'entendre el medi físic, comprendre'n també la història: la de la relació de l'home amb la naturalesa i en el temps.

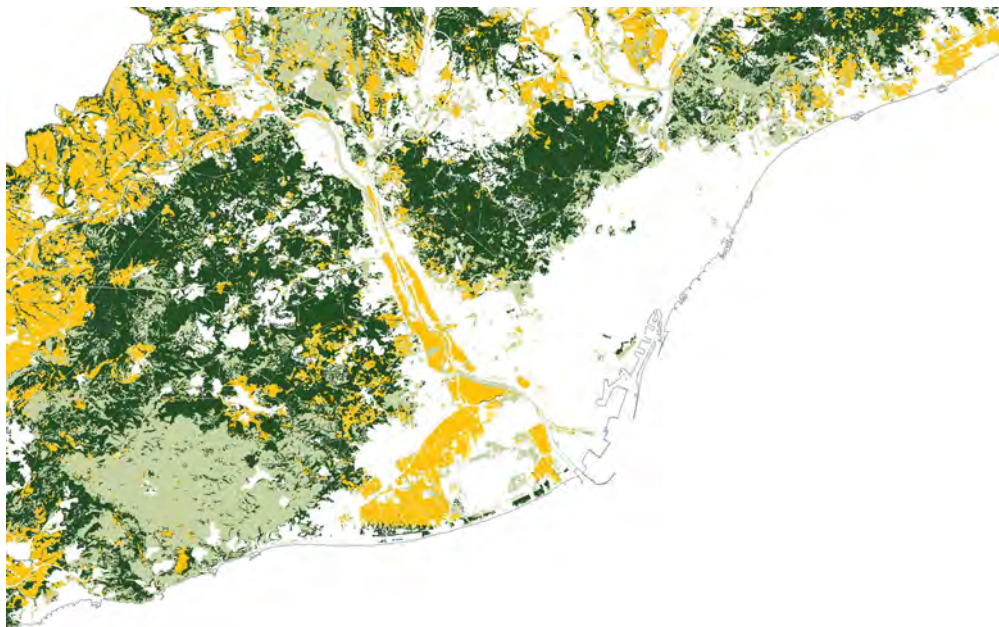
El terme municipal de Gavà comprèn, geològicament parlant, dos indrets ben diferenciats quant al seu origen, formació, composició, topografia i pendents. La zona nord, on predominen les formacions

muntanyoses (Serralada Litoral) i la zona sud, d'origen sedimentari, que és pròpiament el Delta del Llobregat. Els terrenys quaternaris ocupen tota la superfície del Delta i la vall del Llobregat. Mentre que a la muntanya hi ha representades les eres geològiques del paleozoic, el mesozoic i el terciari.

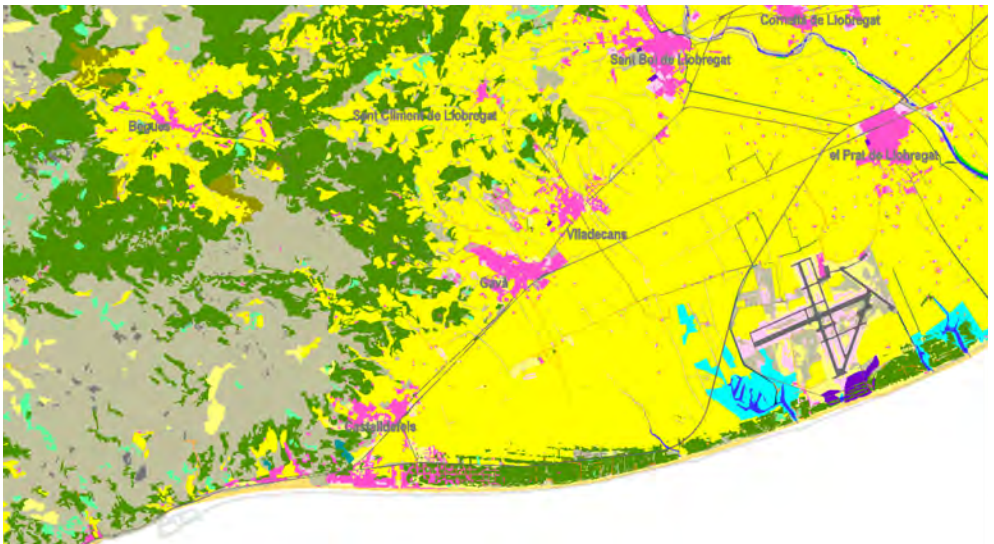
La zona de muntanya constitueix una massa inhòspita, difícilment conreable i de relleu accidentat degut a la seva naturalesa litològica –roca calcària amb afloraments de conglomerats, gredes i pissarres–: unes roques vermelloses, de pedra arenosa, més dures, com a conseqüència dels plegaments i falles que es van originar en la seva gènesi. Aquesta confluència d'estrats origina que es pugui parlar del Gavà blanc (calcàries), el Gavà negre (pissarres) i el Gavà vermell (gredes i conglomerats).

La zona sud, el delta del riu Llobregat, que és un delta jove –al voltant d'uns 2.000 anys de vida–, és un terreny molt fèrtil. Els sediments del delta són transportats per l'aigua del riu i pel vent. El Llobregat ha arrossegat llims, i el vent, sorres. En un terreny que havia estat d'aiguamolls, el riu ha anat traçant amb el temps, diferents camins per arribar al mar. La seva forma ha estat variable, canviant.

La geologia ens permet entendre desiguals situacions del paisatge. El delta està format, en realitat, per tres deltes: el delta nord, vora el riu (que es va traslladar el 2004 per deixar lloc al port); el delta mig, fins la riera de Sant Climent; i el delta sud, al voltant de Gavà i Castelldefels. Les diferents composicions dels tres deltes expliquen, per exemple, que a Gavà s'hi cultivin espàrrecs i a Sant Boi, carxofes, que s'adapten millor a les terres llimoses.

IMG 3. Agricultura i silvicultura a la Regió Metropolitana de Barcelona. ICGC. Luis Maldonado, Xavier Recasens. 2016

IMG 4. Xarxa d'espais lliures de la Província de Barcelona. Diputació de Barcelona

Aquesta dualitat muntanya-plana, que es repeteix al llarg de tots els municipis del delta, origina un flux de dinàmiques i relacions de les cotes altes a les baixes, a través del seu drenatge superficial, configurant rieres, generant diferents mosaics biològics, que alhora han estat les vies de penetració de l'home cap a la muntanya. La majoria d'assentaments humans es van donar en aquesta línia de sòcol, al costat de rieres, com la de Canyars, Sant Llorenç, de la Post, la de Sant Climent... d'esquena a la muntanya i de cara a la plana fèrtil, sense alterar la dinàmica natural establerta.

Respecte a la vegetació, els diferents dominis potencials que apareixen corresponen a l'alzinar litoral (*Quercetum Ilicis Galloprovinciale*), condicionat i diferenciat igualment per la topografia. A la zona de muntanya hi ha una forta presència de pins (*Pinus Halepensis*) amb el seu sotabosc corresponent. A les traces de les rieres, apareixen comunitats hidròfiles, lligades a la presència de l'aigua dolça, amb predomini de xops (*Populus alba*), oms (*Ulmus campestris*) i algun vern. A la zona deltaica s'observa en canvi una vegetació variada lligada a les particularitats de les sorres litorals, dels sòls inundables, de les llacunes litorals i dels sòls salins. I, a les zones agrícoles, la vegetació natural queda reduïda a les comunitats vegetals herboses i ruderals. L'efecte de l'activitat humana sobre la vegetació fa que aquesta sigui en general, poc estructurada i que les comunitats vegetals difícilment es puguin identificar inequívocament.

Un dels hàbitats més emblemàtics del delta, amb predomini de *Pinus pinæ*, el constitueixen les pinedes litorals plantades en èpoques recents (1920) per fixar les dunes i les sorres litorals, allà on una dècada més tard, el GATCPAC projectaria la Ciutat de Repòs i de Vacances (CRV).

La formació del nucli urbà de Gavà s'identifica amb un camí romà, que seguia la traça seca del delta, al terme del Castell d'Eramprunyà (que englobava els actuals municipis de Gavà, Begues, Castelldefels, Sant Climent de Llobregat, Viladecans i una part de Sant Boi de Llobregat, Sitges i Olivella). Era el camí d'accés a Sitges que, en arribar a Gavà, és desviava cap a l'interior i les vies del tren de rodalies van resseguir més tard.

L'estructura de propietat del territori també ha tingut un paper remarcable en la definició del lloc. Així com a l'interior, el terme del Castell d'Eramprunyà controlava una gran extensió de poblacions, la propietat de la plana estava dividida per petits propietaris que explotaven la terra.

El paisatge és un sistema dinàmic, en perpètua formació i transformació, mantenint-se en equilibri. Però des que les tècniques han fet possible qualsevol operació de transformació del territori –i no d'adaptació–, han pogut aparèixer sobre el terreny traces (dissenyades sota altres paràmetres, com la velocitat dels cotxes) que s'imposen a la realitat orogràfica i la desorganitzen (com l'autopista C-32, de 1994, entre d'altres). Els avenços tècnics han fet que l'home oblidí la seva relació amb la terra, i aleshores, aquest l'ocupa, transforma, cus i destrueix segons li convingui, sense comptar amb la memòria geogràfica i geològica del lloc.

La primera gran transformació del delta és va produir amb la construcció de dos canals de rec, que van permetre millorar les tècniques d'explotació de la terra per part de la pagesia local. Aquests canals van ser el de l'esquerra del Llobregat, conegut com el Canal de la Infanta (construït el 1817), i el Canal de la Dreta (construït el 1855). El primer regava tot el delta des de Sant Boi fins la riera de Sant Miquel i el segon, la zona de Molins de Rei fins a Barcelona. Ambdós, es sumaven a la trama vertical en pinta de les rieres del massís del Garraf. La zona de Gavà, inclosa la Riera de Canyars, no es rega amb els canals del Llobregat, sinó a través de la xarxa de l'aquífer, generant un sistema de canals no perpendicular sinó paral·lels al mar, essent el canal principal La Corredera (IMG. 2).

Amb els sistemes de rec i la seva xarxa de desguàs, el delta ja no només s'ocupava, sinó que es modificava. Es va passar de la caça i la pesca al cultiu. Aplicant les tècniques hidràuliques els terrenys es van anivellar a base d'un seguit de canals perpendiculars al Canal de la Infanta cap el mar o cap el Canal de la Murtra. I amb l'arribada del tren (1881), l'aeroport (1916) i l'autovia de Castelldefels (1950), el sistema dinàmic de l'aigua des de la muntanya al mar es trosseja definitivament de forma perpendicular.

La construcció d'aquestes infraestructures va fomentar per altra banda el creixement dels nuclis urbans del delta que ocupen la franja de relació muntanya-delta. Aquesta barrera es potencia d'una manera exponencial l'any 1994, ampliant la separació entre les dues realitats, amb la construcció de l'autopista del Garraf (IMG. 3 i 4).

Als entorns naturals transformats existeixen dos tipus de dinàmiques vegetals: l'actual i la potencial. La potencial és la vegetació inherent al lloc –pel clima i les condicions geològiques–. L'actual és la que trobem sota l'efecte de la pressió antròpica o de les transformacions del territori que, si no es produïssin, evolucionarien cap a la potencial. Els paisatges potencials també canvien, amb el canvi de condicions de l'entorn on s'arrelen. Per això, ornamentar no és fer paisatge; entendre que l'entorn és viu, sí que ho és.

Entre Gavà i Castelldefels hi té lloc l'últim corredor verd que connecta el massís del Garraf amb el delta. Per això, cal preservar-lo, deixant-lo permeable a la dinàmica natural del paisatge.

Una riera no és una línia, té un gruix. El camí de l'aigua n'és el punt topogràficament més baix, on les humitats que es generen a les vores comporten una fauna i una vegetació que també en formen part. Per això, construir-hi un canal de formigó és realitzar un acte autista amb el paisatge: optimitza l'evacuació de l'aigua, però no és generador de vida. La Riera dels Canyars és aparentment natural, però després de la via del tren i l'autopista, arriba al Canal de la Murtra en una caixa de formigó. L'autopista, per la seva banda, desarticula el curs dinàmic de l'aigua. A cada nus de circulació, a sota, hi ha sifons que permeten que l'aigua passi, però que en manipulen la velocitat i també desarticulen el sistema dinàmic.

Ens trobem per tant davant d'un cicle d'ocupació, transformació, destrucció i necessària reconstrucció del paisatge... La capacitat d'entendre i donar resposta als processos ambientals, convida a noves formes de comprendre, interpretar i interactuar amb el paisatge. Som un factor més de la seva formació, tal com deia Henri Cuenca el paisatge no existeix, s'ha de construir.

Les coses existeixen perquè nosaltres les veiem.

IMG 5. Radiadores Roca. ICGC. Servicios Aéreos Comerciales Españoles; Carlos Rodríguez Escalona. 1961

IMG 6. Sdad. Gral. Aguas de Barcelona. ICGC. Servicios Aéreos Comerciales Españoles; Carlos Rodríguez Escalona. 1962

Manuel Colominas Golobardes és enginyer agrícola, especialitat d'Hortofruticultura i Jardineria per l'ETSAB i llicenciat en Geografia i Història, especialitzat en Geografia Física per la Universitat de Barcelona, i fundador del despatx "Factors de paisatge". La seva trajectòria docent es desenvolupa com professor titular de Jardineria i Paisatgisme a l'Escola Superior d'Agricultura de Barcelona i professor del Màster Universitari en Paisatgisme MBLandArch organitzat per l'ETSAB-UPC. La seva experiència professional es centra en la jardineria pública i privada, havent guanyat diversos concursos nacionals i internacionals.

Design Proposals

On the Junction

Arnau Valero, Guillem Vilaseca, Marta Vilaseca

Housing *Guillem Vilaseca*

Station *Arnau Valero*

Scenic Arts Center *Marta Vilaseca*

On the Mountain

Kodai Kudo, Andrés Echarri, Stefan Horn

Housing *Kodai Kudo*

On the River

Francesco Woudenberg, Juan Diego Torres, Marine Arechavaleta

Housing *Francesco Woudenberg*

Aigua i arquitectura *Jaume Prat*

Swimming pools:

Transitional Barriers *Maria Sánchez*

The Oasis *Stefan Horn*

In-between *Maud Harou*

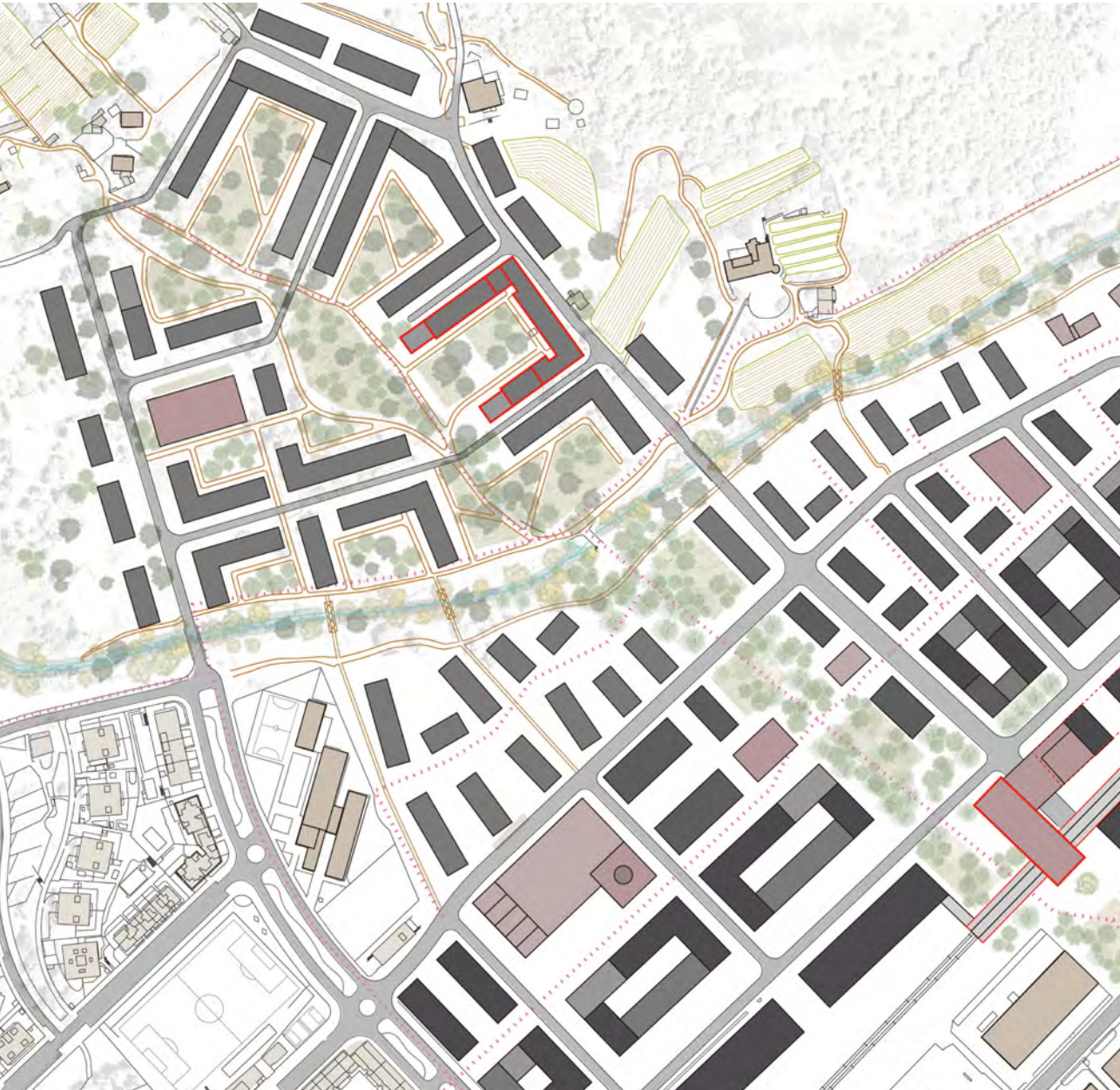
On the Junction

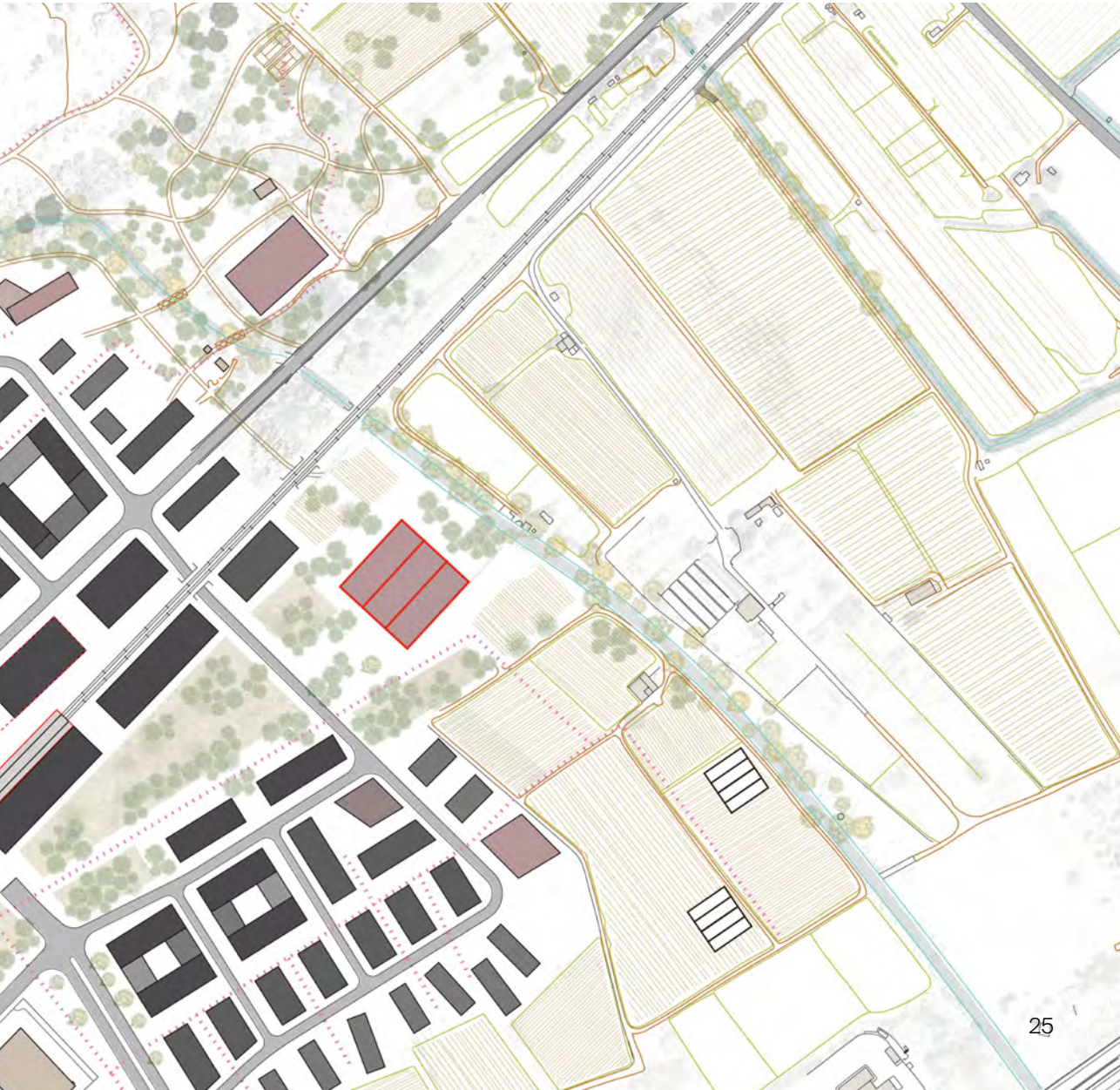
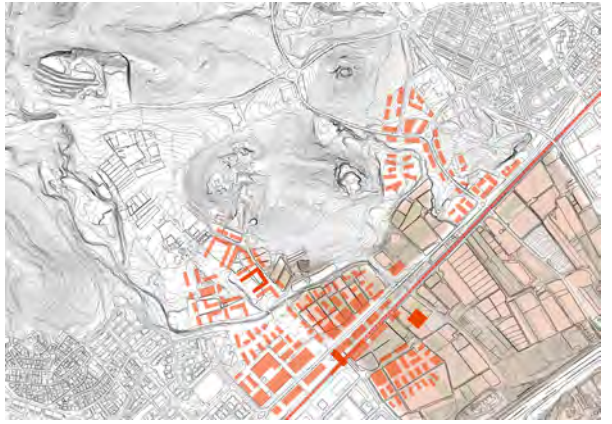
Lines cross the place on its south side,
where the mountain meets the plain.

A road and a railway line. The historical axes of connection.

On this line, that of the train, a point is defined: the station. The station
is taken as the point for imagining the start of construction: towards
the plain and towards the mountain, leaving much of the land free.

Arnau Valero, Guillem Vilaseca, Marta Vilaseca

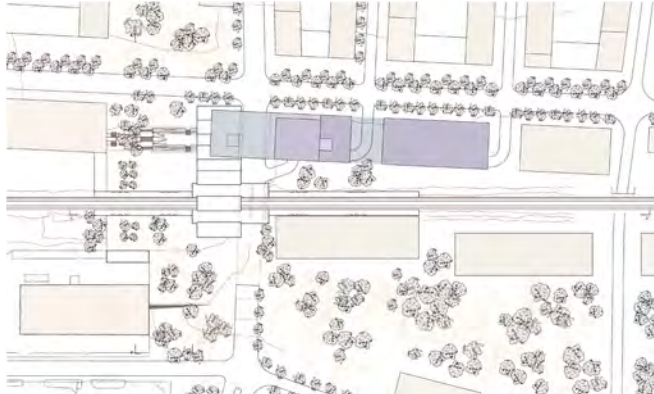

1. Housing Guillem Vilaseca

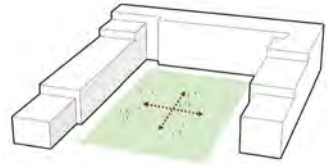
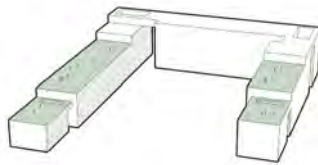
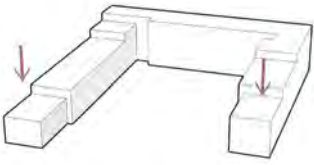
2. Station Arnau Valero

3. Scenic Arts Center Marta Vilaseca

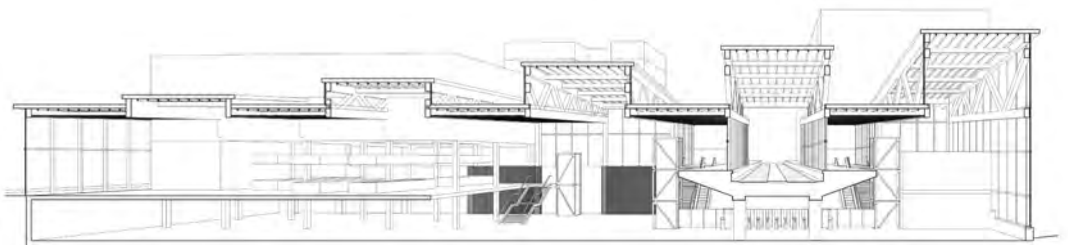
Housing

Guillem Vilaseca

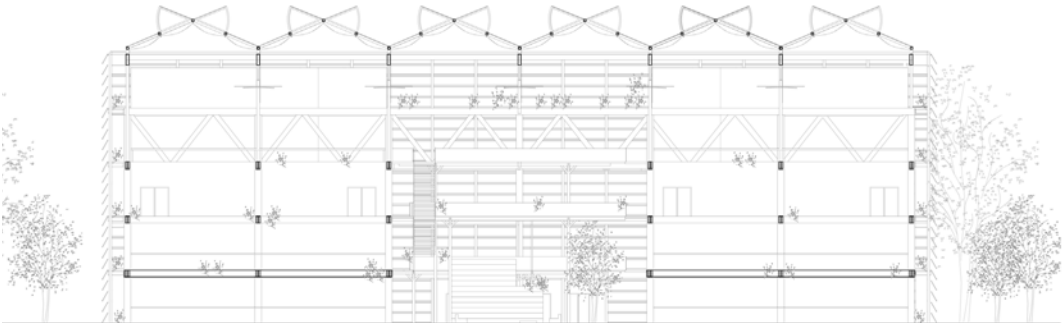
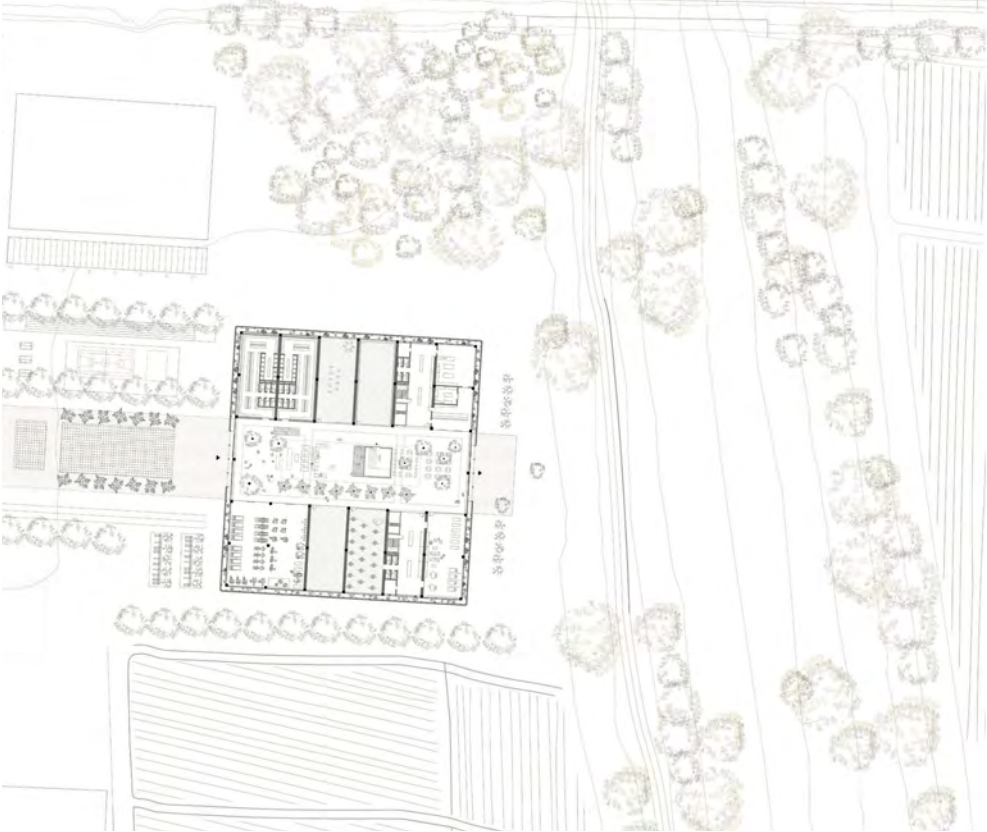
Station

Arnau Valero

Scenic Arts Centre

Marta Vilaseca

1st Floor

2nd Floor

3rd Floor

4th Floor

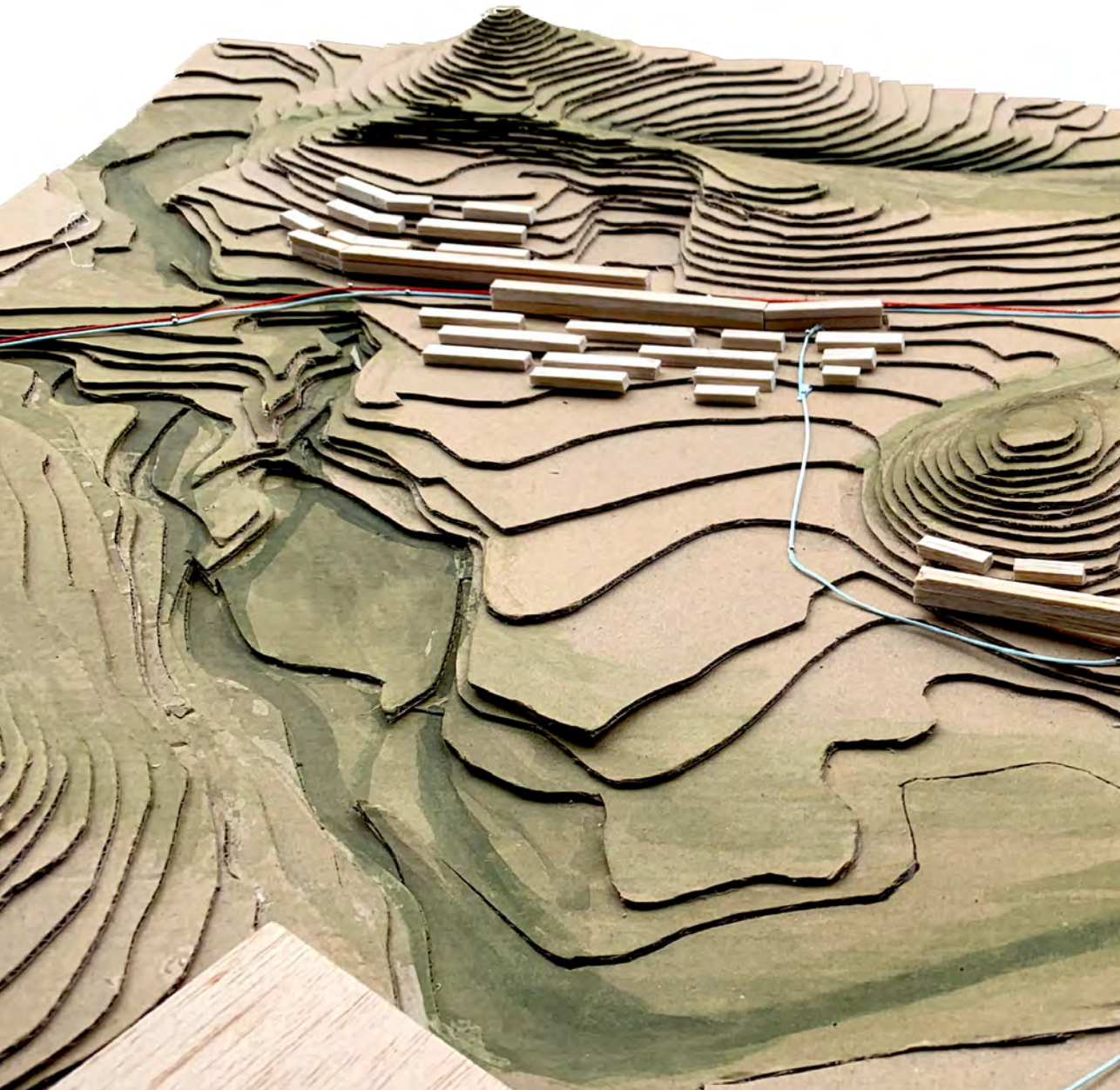

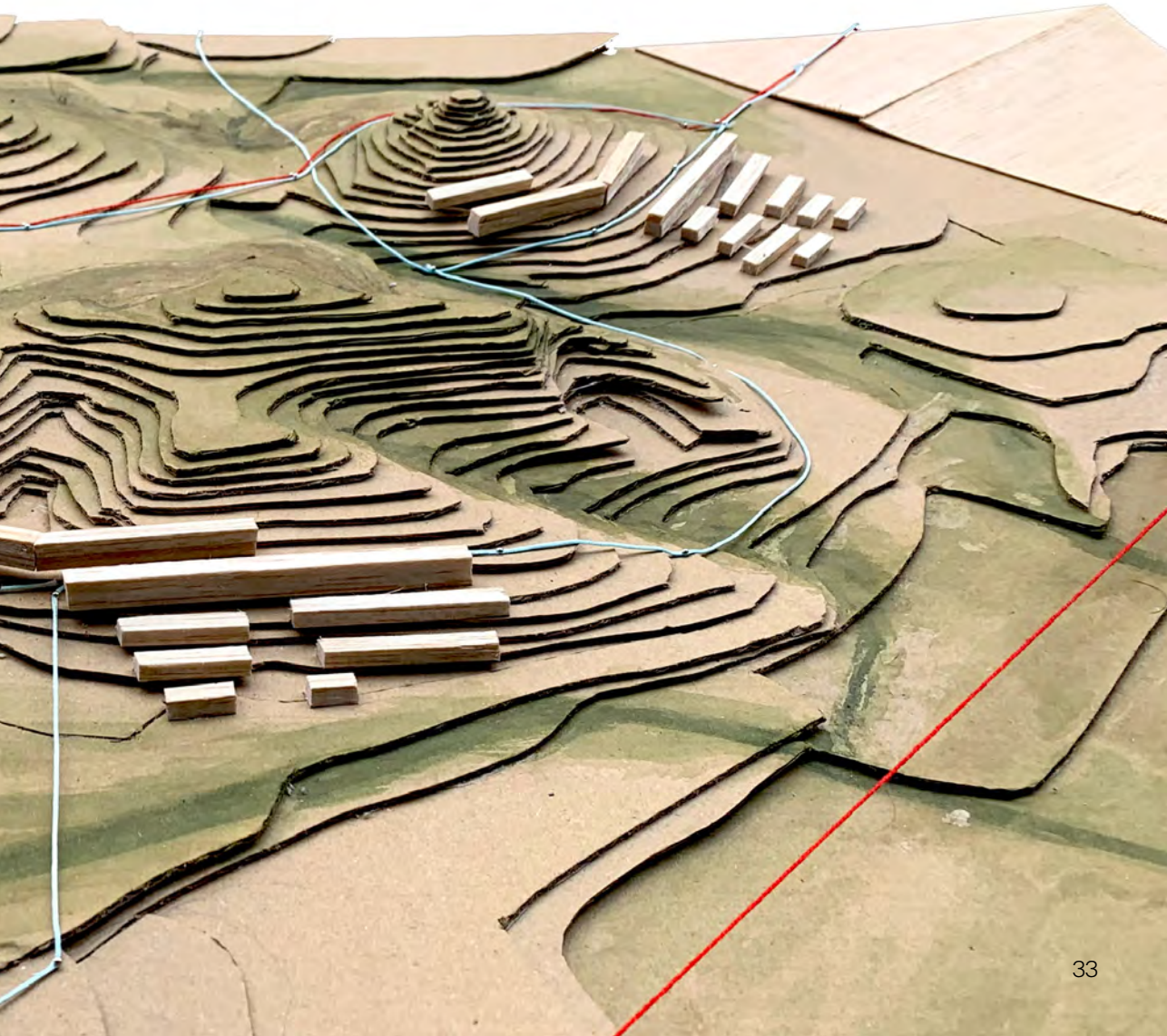
On the Mountain

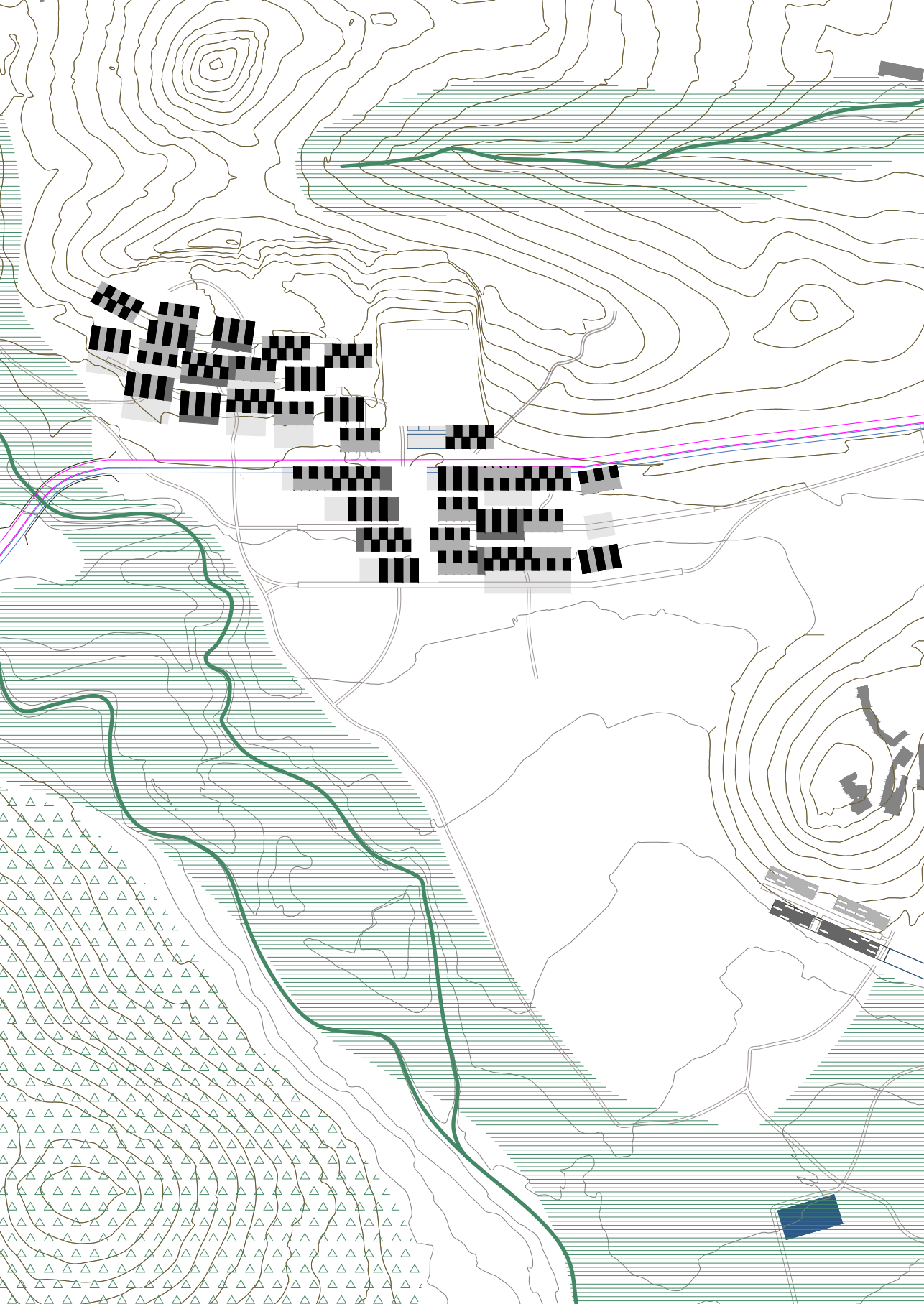
Although the usual decision is to build in the plain, this is not always the case.

For reasons of defence or health, it may be advisable to construct in the mountains. Here, the aim is to build at higher levels (the ones less occupied by trees, with views and sun exposure) and preserve the surrounding forest intact.

Kodai Kudo, Andrés Echarri, Stefan Horn

Buildings

balcony(Piloti)

Garden

pergola

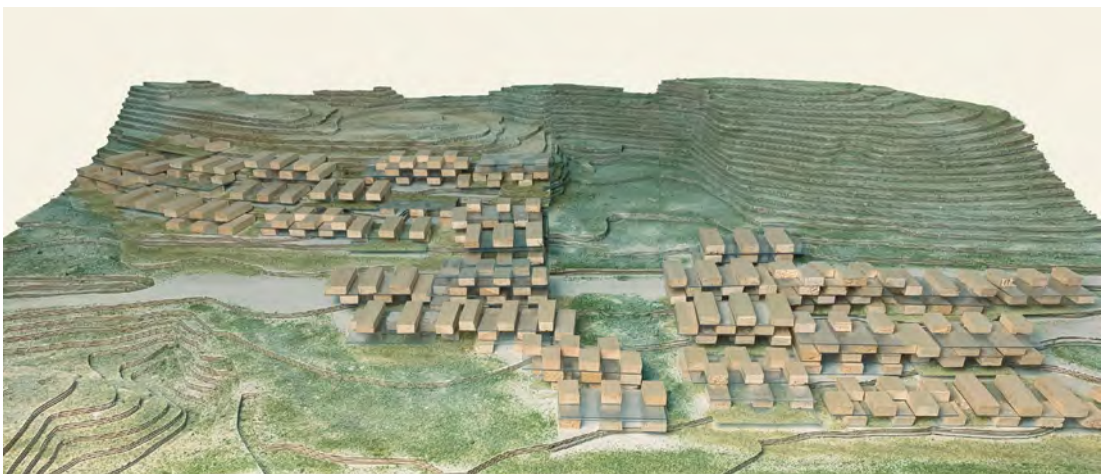
Afforestation

GAVA Nature

Housing

Kodai Kudo

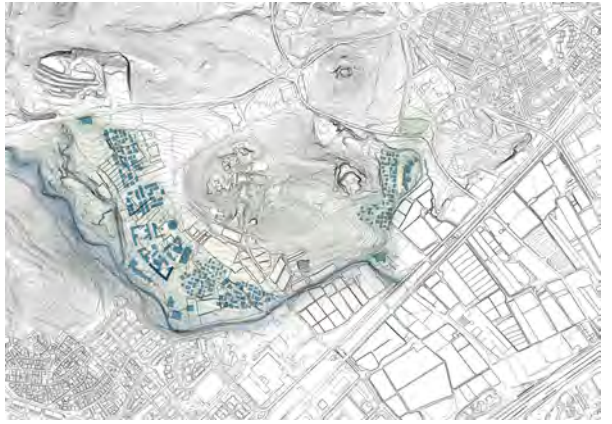
On the River

The flattest land, bordering the forest,
lies to either side of a broad stream.

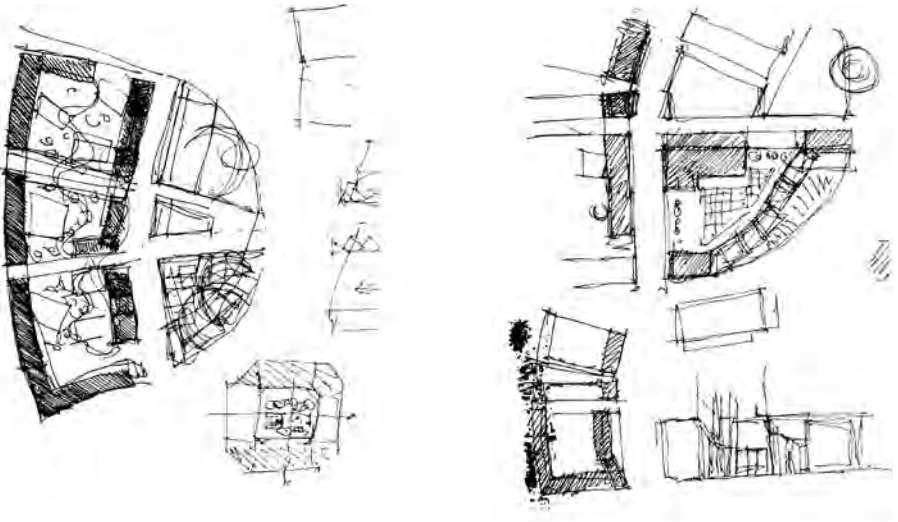
It seemed an obvious place to build.
Several projects took up residence there.

Francesco Woudenberg, Juan Diego Torres, Marine Arechavaleta

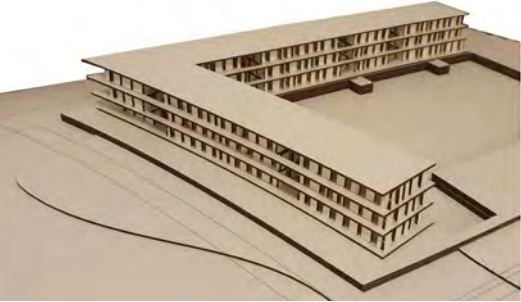

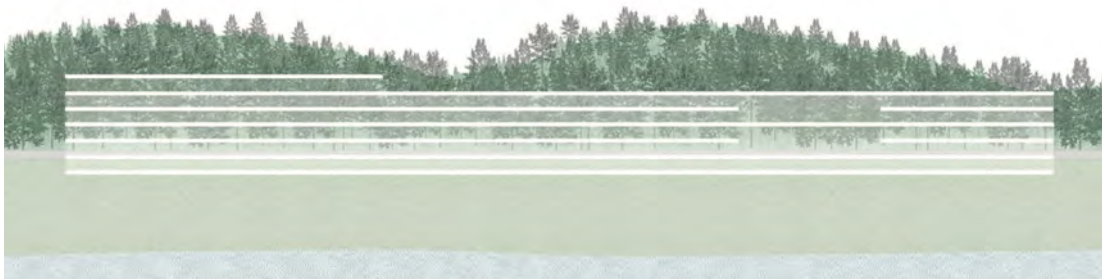
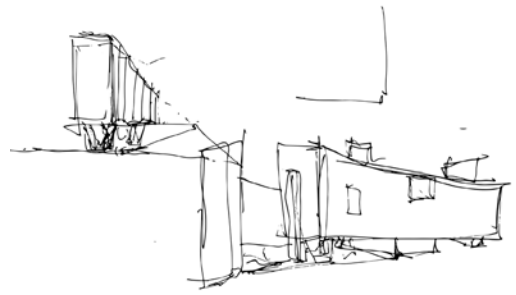

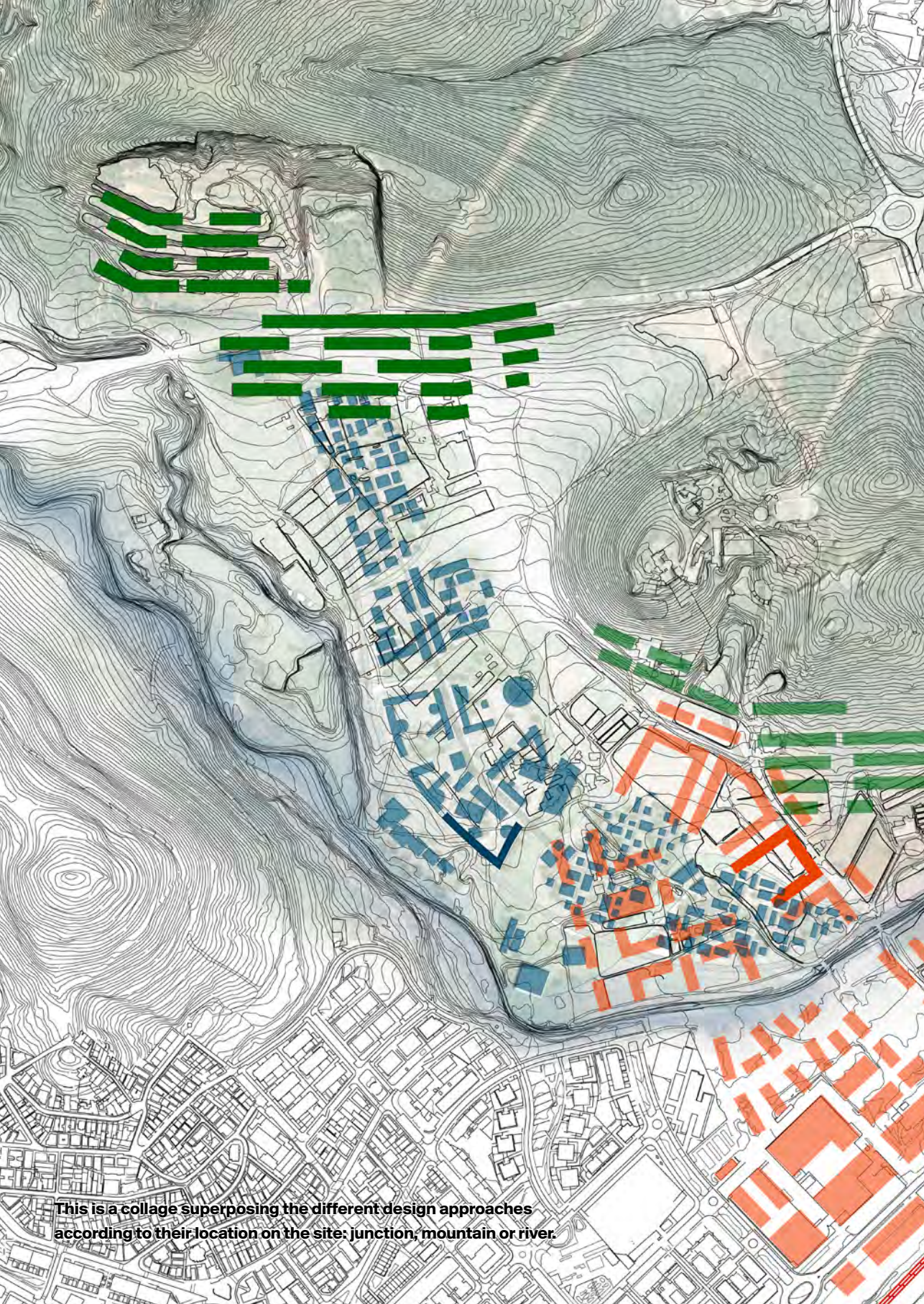

Housing

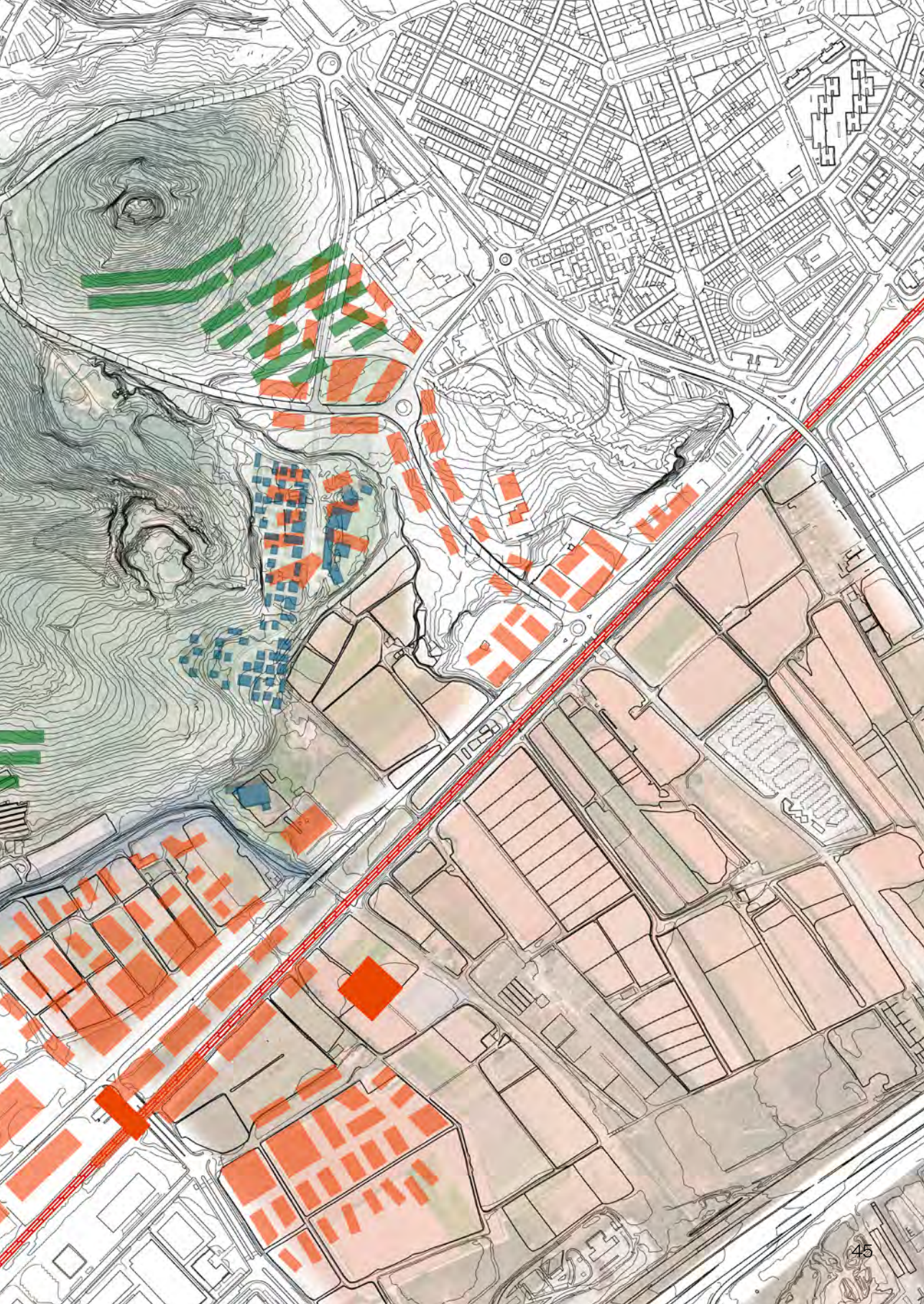
Francesco Woudenberg

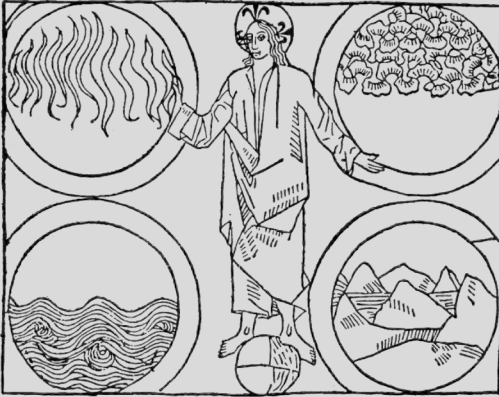

This is a collage superposing the different design approaches according to their location on the site: junction, mountain or river.

Aigua i arquitectura

Jaume Prat

IMG 7. Anima mundi, 1487.

El saber científic no és cosa tancada. El progrés s'aconsegueix forçant-ne els seus límits, estenent-los, superposant les explicacions del nostre univers conegut fins una passa abans d'un límit d'incertesa en constant expansió. El que no vol dir que les explicacions anteriors no puguin ser operatives, útils o fins i tot completes depenent de la perspectiva i l'escala d'observació que usem. La física newtoniana ha estat superada, però segueix essent útil i operativa per a molts problemes quotidians. El mateix passa si retrocedim a explicacions més bàsiques o, si es vol, primitives. No primitives en el sentit que ha esdevingut pejoratiu, sinó primitives en el sentit que van venir primer, explicacions que segueixen funcionant perfectament si volem anar a l'arrel de segons quines arts o oficis.

L'arquitectura, qualsevol arquitectura, es pot explicar perfectament des d'una perspectiva presocràtica. Els quatre elements que conformen la naturalesa, terra, aigua, aire, foc, són els quatre elements que conformen l'arquitectura. Òbviament aquesta explicació és delicada i limitada (més que imprecisa), però, presa amb distància suficient, pot oferir una explicació complerta d'aquest art i de la manera que imposa de construir i veure el món. Explicació tant més precisa com més extrems siguin els exemples que emprarem per a il·lustrar-la.

Els quatre elements, malgrat ser presents en bells esquemes concèntrics, no són homogenis ni simètrics, sinó poderosament divergents, i agrupables d'entrada dos a dos. La terra i el foc són elements que modelen. L'aire i l'aigua són fluids. L'aire, l'èter, si es vol, és allò que conforma el buit. L'aigua és una força vital que s'ha de manejar amb precaució.

Sense aigua no és possible la vida, ni l'arquitectura. Sense el seu control no és possible l'habitar. L'aigua ha d'aparèixer només quan es desitja i on es desitja.

Si l'aire ens lloga el buit l'aigua ens lloga la noció d'interior, que podríem definir com aquell lloc a l'abric d'una intempèrie que atempera el buit i expulsa l'aigua no desitjada. Si acceptem la Cabana Primitiva com l'origen de l'arquitectura

en moltes de les seves representacions no hi ha encara construcció. El que sí que hi ha sempre és control de l'aigua. La codificació de la Cabana Primitiva, que són els ordres clàssics, es realitza en funció de l'aigua: elements com el frontó s'usen com a un mecanisme d'expulsió de l'aigua. Els triglifs són la transposició en pedra dels caps de les bigues de fusta amb els seus goterons. Les estries de les columnes, les seves bases, els sòcols: elements de protecció contra l'aigua, sigui per mantenir-la fora, sigui per permetre a través de les motlures que llisqui per l'exterior sense malmetre'l.

L'aigua també és l'element conformador principal de l'arquitectura del paisatge, sigui aquesta productiva, com qualsevol paisatge agrícola, sigui ornamental. El seu control, les seves derivacions, els seus camins, són l'estructura, evident o no, d'aquesta arquitectura.

Totes aquestes consideracions són, però, genèriques. Hi ha una arquitectura que anomenen específicament com arquitectura de l'aigua. És important entendre el seu origen.

Un cop s'ha definit un hàbitat pel procediment d'expulsar i controlar el flux de l'aigua creant un interior, un exterior i tants tipus d'espais intermedis com siguem capaços d'imaginar pot ser que necessitem quantitats apreciables

d'aigua. Aquestes apareixen reincorporant de manera controlada l'aigua en aquests interiors.

L'arquitectura de l'aigua és l'arquitectura del control de l'aigua. És una arquitectura realitzada sempre en dues fases: una primera fase en que l'aigua s'expulsa, una segona fase on aquesta aigua s'incorpora expressament.

La piscina és l'espai d'aigua més popular i entenedor de tots. N'hi ha molts d'altres, i tots ells apareixen per un mecanisme anàleg: inundar l'espai amb més o menys quantitat d'aigua.

Sovint, i és una derivada del propi classicisme, un espai interior apareix inundat pels elements (és a dir, per la pluja, però també pot ser per l'aigua freàtica en el cas d'un bany jueu, per exemple), inundat primer controladament, després amb l'aigua conduïda vers el seu centre, on s'emmagatzema mitjançant algun mecanisme que impedeixi que es corrompi, sigui fent-la circular, sigui posant-hi una tapa i conduint-la a un pou. Són els *impluvium* i els seus derivats, espais centrals conformats per un paviment dur, impermeable, que mena per gravetat l'aigua vers el seu receptacle definitiu. El seu origen són espais centrals anàlegs als que s'han conformat per contenir l'altre element que només és acceptable quan està fortament controlat: el foc.

Els espais d'aigua i els espais de foc són sempre centrals, per bé que modernament s'han asimetrizats mitjançant diversos mecanismes que han costat segles i segles de treballs i intel·ligències comunes als arquitectes.

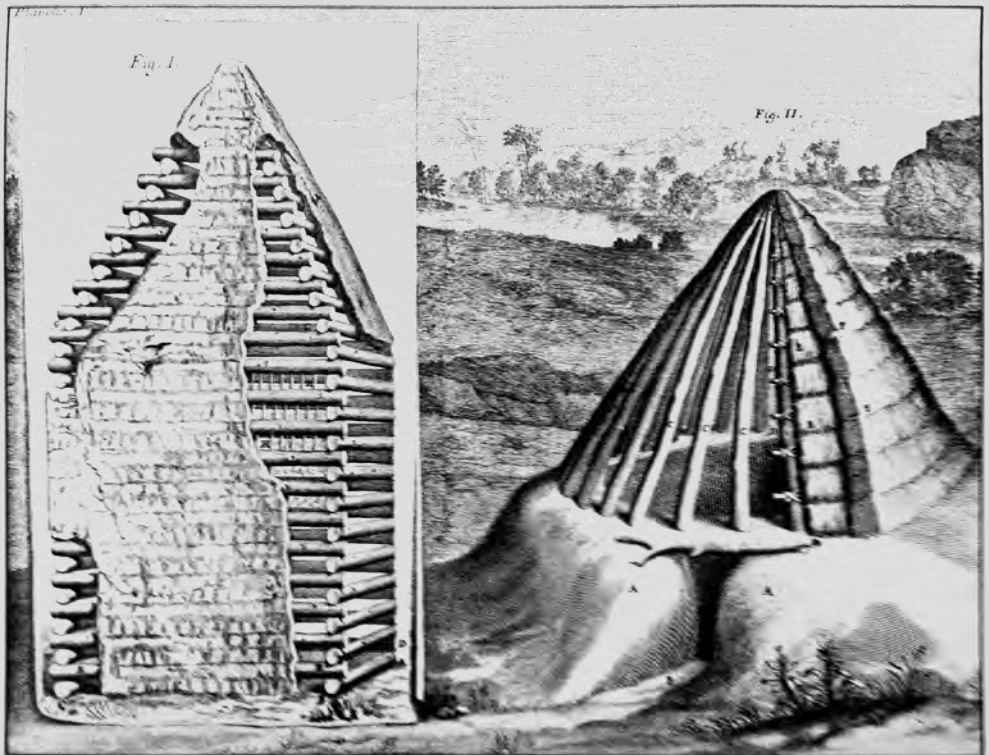
Així, les piscines són espais interiors, o recintes exteriors, inundats. La inundació pot seguir els mateixos codis classicitzants que s'han emprat per a mantenir-la fora, com passa a les piscines de Berlin de Heinrich Tessenow, o poden seguir formes més capricioses i alienes a la geometria bàsica de l'espai, com és el cas de les piscines d'Álvaro Siza de Cornellà de Llobregat, piscines on l'aigua es geometritza seguint les geometries de la inundació sense caure, però, a la metàfora fàcil.

L'aigua apareix en els interiors lligada sovint al plaer. Pot ser a un plaer serè, lúdic, hedonista, sensual, com és el cas de qualsevol bany romà, àrab o neoclàssic (com els banys romans de Bath), que han tingut una fortíssima influència sobre l'arquitectura de l'aigua. Pot ser per a un plaer envolvent, hàptic, dur, contrastant, com quan l'aigua i el foc es combinen a les saunes finlandeses o als banys turcs, o pot ser per un plaer més pecaminós i luxuriós, com a les termes de Vals que l'arquitecte Peter Zumthor va projectar inspirades en l'Infern del Danteum: el plaer com allò que frega la voluptuositat i el reprovable segons els termes morals més tradicionalistes.

A casa nostra, a Catalunya, l'arquitectura de l'aigua, particularment l'arquitectura del paisatge basada, recordem, en l'aigua, pren una característica especial: la d'un lloc on hi ha aigua, però aquesta queda expulsada per una poderosa escorrentia convertint lleres seques de rius en rieres destructives sense gaire possibilitat d'emmagatzemar-la.

L'arquitectura de l'aigua catalana és l'arquitectura de l'aigua en potència. És l'arquitectura dels camins de l'aigua. És l'arquitectura de les agrícoles fortament estacionals, com els arrossars i les seves inundacions per microgravetat al Delta de l'Ebre o a la Gola del Ter (o a l'Albufera valenciana). És l'arquitectura de les marjals i de les rieres permanentment pelades. De les vegetacions ribenques poderoses, dels canals que irriuen les planes i que creen pobles nous per a controlar-los. També és l'arquitectura de l'absència de l'aigua i dels mecanismes per treure-la, com les poderoses arquitectures de l'assecat presents a Galícia o a les fàbriques de tabac o de l'adobat de pells. És l'arquitectura que ha provocat literatures com el *Camí de Sirga* de Jesús Moncada, o de la fascinant *El río que nos lleva*, de José Luís Sampedro.

Es pot dir que les arquitectures de l'aigua són aquelles on hi ha voluntat d'expressió mitjançant l'aigua. No hi ha sostre per a elles, ni cap altre límit que la imaginació. Un panorama en que aquesta aigua serà un bé cada cop més escàs permetrà posar-la al dia i passar-la al següent nivell.

IMG 8. Claude Perrault, *The Primitive Hut*, circa 1683

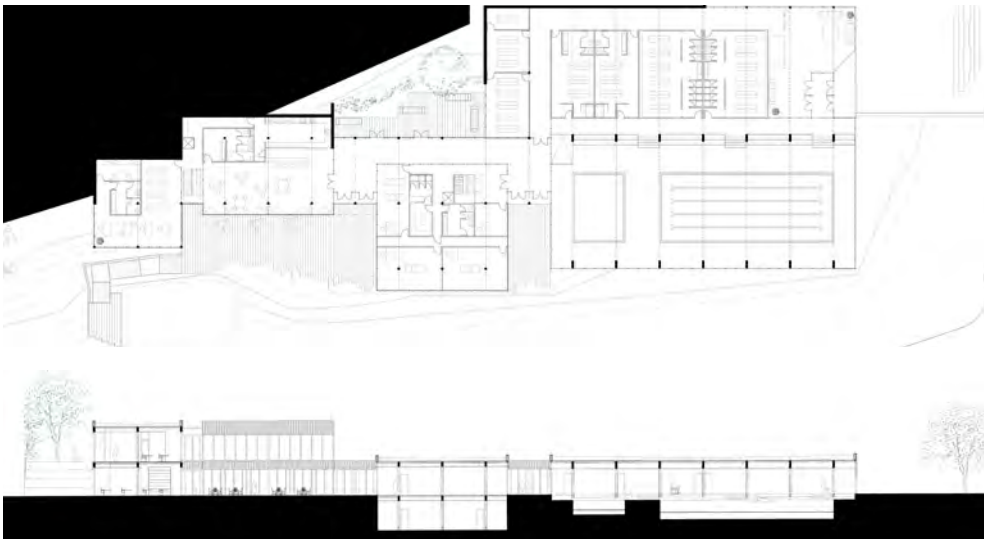
Jaume Prat és arquitecte i ha comissariat exposicions. Va estudiar a l'ETSAB, on actualment és professor. És autor del blog digital d'arquitectura *Arquitectura, entre d'altres solucions* i ha col·laborat en diverses revistes d'arquitectura. Ha donat conferències a diferents universitats i ha col·laborat en diversos despatxos d'arquitectura com ara el de Josep Lluís Mateo i Enric Massip. També treballa amb RCR arquitectes en el *workshop* d'estiu des de fa més de cinc anys. Conjuntament amb Jelena Prokopljević i Isaki Lacuesta, va ser comissari del pavelló català de la Biennal d'Arquitectura de Venècia de 2016.

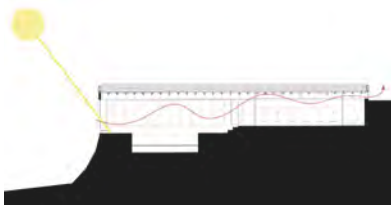
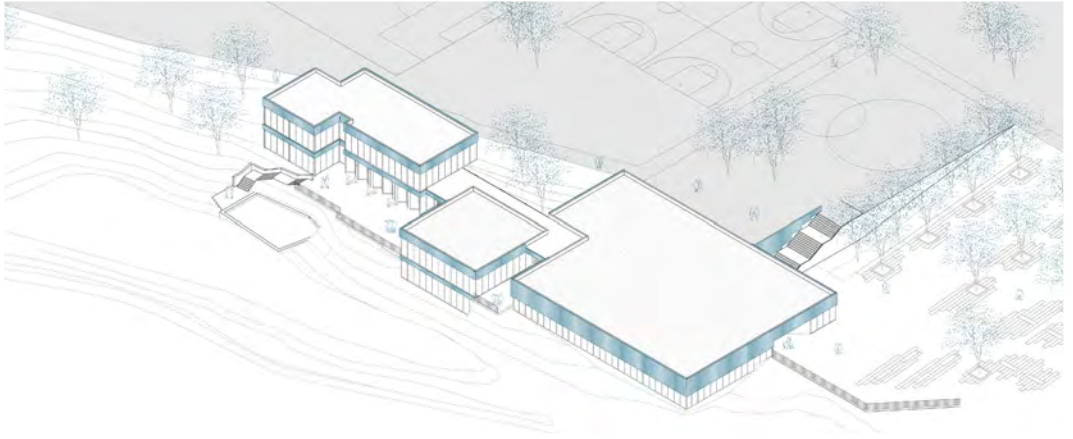
Transitional Barriers

Maria Sánchez

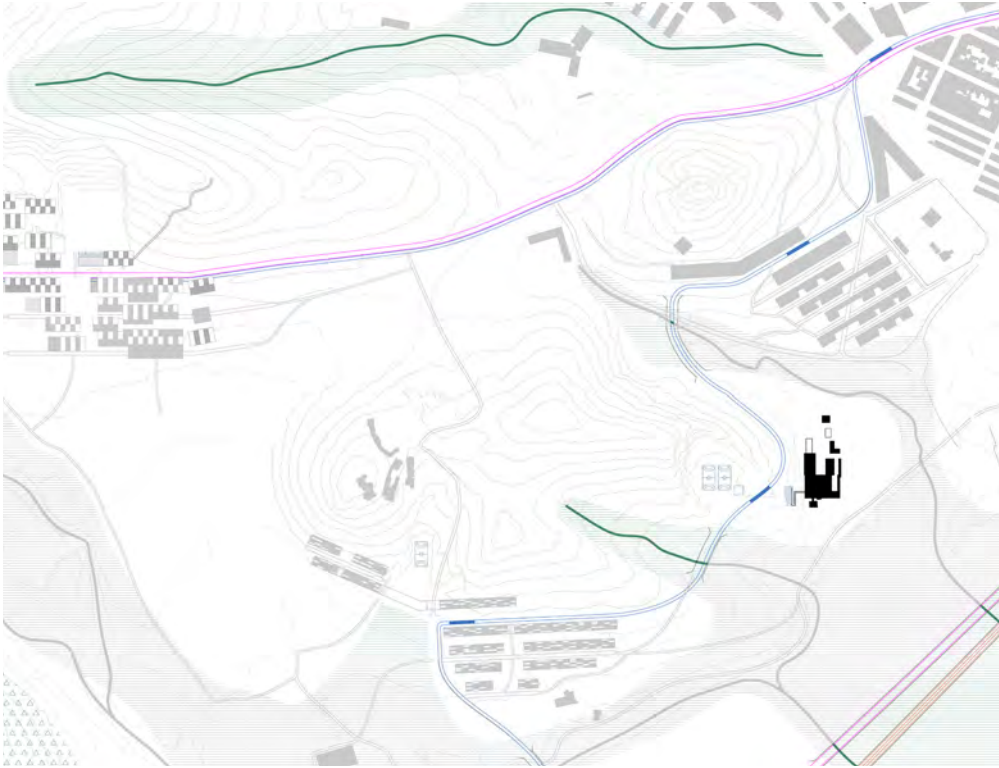
Group approach Maria Sanchez, Philipp Cronenberg, Constantin Budjiashvili

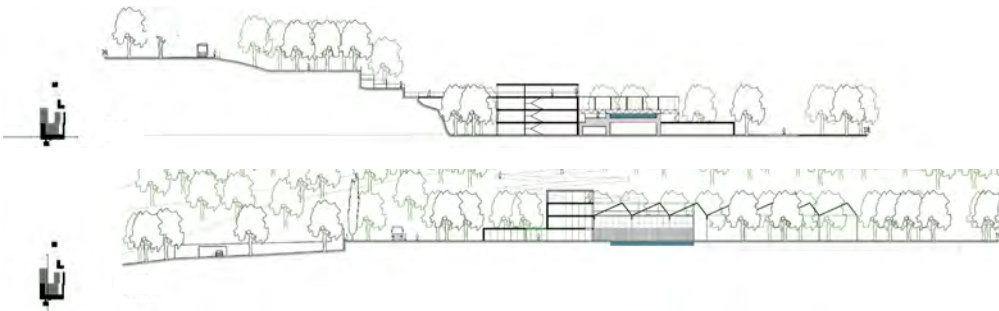

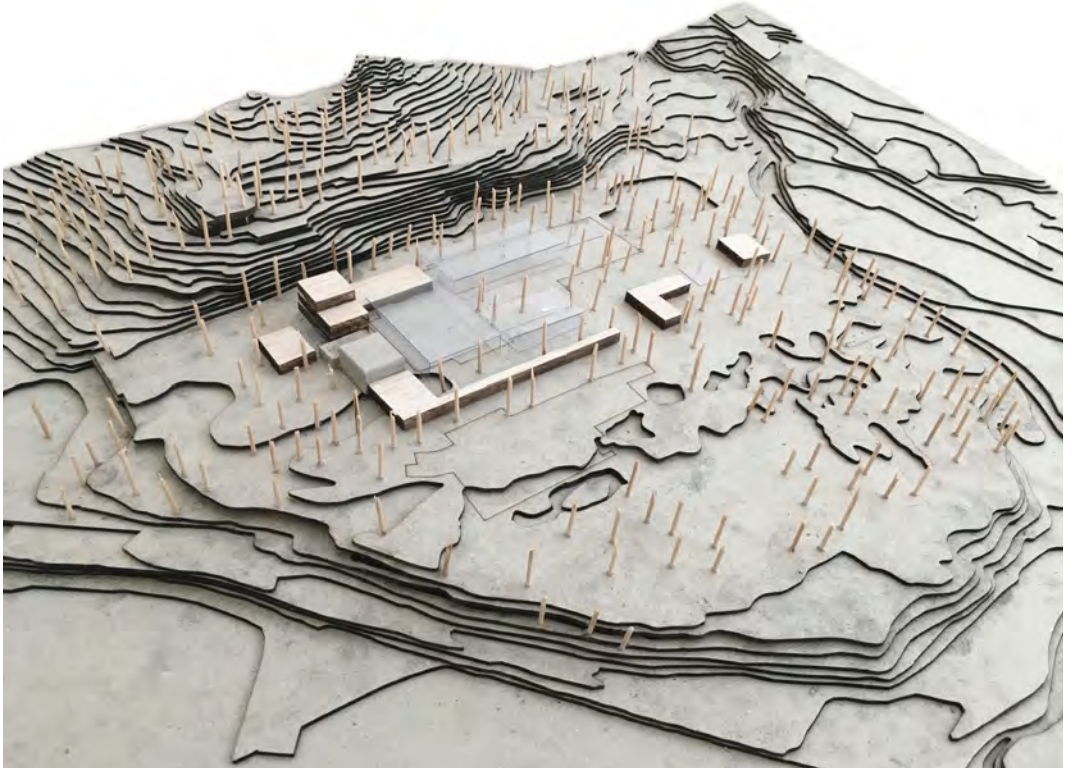
The Oasis

Stefan Horn

Group approach Kodai Kudo, Andrés Echarrí, Stefan Horn

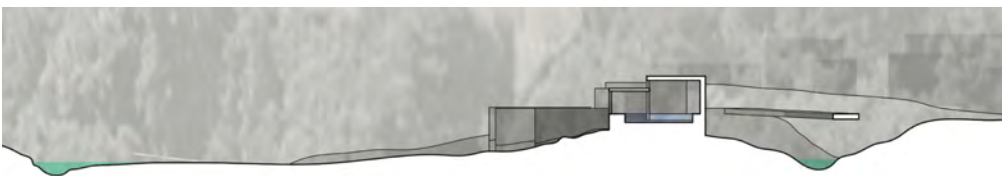
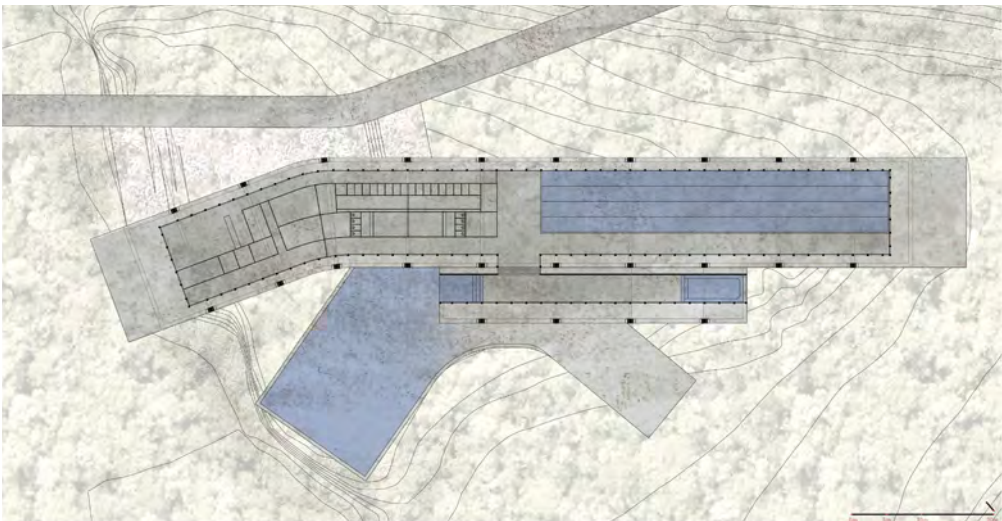

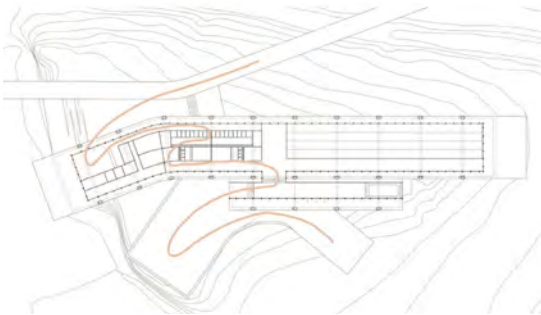
In-between

Maud Harou

Group approach Aleix Masjoan, Maud Harou, Bartolomej Grzesznik

Observations

Habitatge i ciutat *Pere Joan Ravetllat*

3+3 *Lluís Ortega*

Memòries *Ton Salvadó*

Habitatge i ciutat

Pere Joan Ravetllat

PREGUNTES

1. La urbanització imparable del territori que ha comportat, per a l' ésser humà, l'alienació total de la natura sembla sense tenir encara avui dia una resposta urbanístico-arquitectònica convincent. Segons el teu parer, som encara a temps de proposar models o criteris per conjugar aquestes dues realitats en els entorns metropolitans contemporanis? Quins creus que haurien de ser els paràmetres indiscutibles, avui en dia, d'aquesta relació 'ciutat-natura' en els límits de les ciutats existents al nostre territori més proper?

2. Des d'una escala més propera, com plantejes la relació entre el verd i el construït, entre l'interior i l'exterior, en el disseny dels habitatges que projectes? A partir de quins elements o conceptes?

3. Des del punt de vista de l'habitatge, quines creus que són, avui en dia, les variables contemporànies del projecte arquitectònic i per què?

RESPOSTES

1. Ciutat i Natura

La dualitat ciutat-natura no és nova i al llarg de la història s'ha idealitzat alternativament des d'un o altre punt de vista segons el moment. De vegades, ressaltant la eficiència i l'ordre de la concentració urbana i d'altres la mirada s'ha girat cap a les virtuts del camp. Des del «Beatus ille» d'Horaci a la conciliadora proposta de Cerdà amb el seu lema «ruralizad lo urbano, urbanizad lo rural».

La necessitat de protecció i millora en front de les condicions naturals ha donat lloc ancestralment a moltes de les actuacions que ens han procurat aixopluc domèstic. En aquest sentit, podria dir-se que l'alteració de la natura es consubstancial a l'existència de l'home i a la seva confrontació amb el món real. El mite d'una natura benevolent, protectora i amable que l'activitat de l'home degrada no sempre és coincident amb la realitat i ha estat tractat per la literatura en moltes ocasions. Recordem, per exemple, que Robinson Crusoe fa possible la seva supervivència en un idíl·lic entorn natural gràcies als seus coneixements i a les poques restes del naufragi que li arriben de la civilització.

Aquesta activitat que ha fet possible els nostres allotjaments s'ha resolt a la cultura occidental amb el que anomenem projecte d'arquitectura, el millor instrument que tenim per actuar i establir relacions amb l'entorn. Una activitat que cal que sigui integradora, contemporània i eficient, que hauria de saber assumir els errors i excessos comesos però que també hauria d'incorporar totes les bones decisions que fa entre altres coses que puguem continuar parlant-ne.

2. Límits

Kevin Lynch situa el límit en el seu llibre *La imatge de la ciutat* com un dels cinc elements que la conformen (Paths, Edges, Districts, Nodes and Landmark). És interessant veure com les diverses relacions entre aquests elements han configurat les nostres ciutats amb resultats moltes vegades contraposats. En concret, Lynch reflexiona sobre la seva ambivalència, que els pot convertir en zones de connexió i en mecanismes d'unió, o al contrari barreres difícils de travessar. Una dualitat que encara ens acompanya i que remarca la dificultat del tractament d'aquests espais.

Connectar o separar és una de les ambivalents característiques d'aquests llocs on la interrupció pot ser trencament inconnex o espai de relació. Observar els nostres entorns ens permet reconèixer sovint situacions com les que descriu Lynch. Finals o confrontacions que a vegades relliguen i que també poden convertir-se en elements distanciadors.

Però aquesta no és la única dualitat que plantegen aquestes situacions, a *Borders and Boundaries*, Richard Sennett argumenta la vital transcendència dels límits a la natura. Ens parla de porositat i franges d'activitat proposant com a símil els ecosistemes. Una analogia especialment útil per entendre l'essència d'allò que comença o acaba. La similitud amb els processos naturals ens mostra com les vores dels elements esdevenen actius llocs d'intercanvi. Contra els espais muralla inatravessables, Sennett ens remet a la porositat que permet i fomenta l'activitat.

Interessant i adequada comparació la de les franjes d'activitat que podem trobar a les vores dels llacs, les parets de les cèl·lules o l'escorça dels arbres perquè ens proposa situacions espacials i no simples línies. Als necessaris gruixos i a l'activitat que permet connectar i adequar diferents àmbits. L'analogia amb les franges d'intercanvi continu ens porta a considerar la importància dels usos en general i especialment en aquests punts. Intercanvi i activitat vénen associats a les qualitats d'uns sistemes actius que estableixen mecanismes espacials vius en contínua transformació i que no resten mai immòbilment acabats.

El límit urbà adquireix característiques especials en relació a l'habitatge. No només pels aspectes quantitatius, ja que en qualsevol d'aquests punts l'habitatge representa habitualment una part majoritària, si no també per les característiques específiques dels seus espais capaços de desplegar innombrables mecanismes d'adaptació. El programa residencial, les seves dimensions domèstiques són especialment adequats per assumir els necessaris canvis d'escala que comporta la confrontació amb el límit. La domesticitat confrontada amb escales superiors acostuma a generar les ja esmentades franges o espais que possibiliten la transició.

3. Capacitat de transformació

La variable contemporània que més ha afectat l'habitatge és la crisi del seu programa, o si es vol, del mateix concepte de programa. A conseqüència d'aquesta incertesa sobre la utilització dels espais, inclús de la seva nomenclatura, la dimensió de les estances i la seva configuració geomètrica hauria de tendir a ser menys específica. Juntament amb unes condicions ambientals de ventilació i il·luminació regulars que sense cap adscripció funcional prèvia hauria de permetre que fossin més polivalents. Organització de peces més indiferenciades amb una estratègia que aposti per la capacitat d'adaptació a diferents situacions superant així les incerteses d'uns modes de vida incerts i canviants.

L'habitatge contemporani ha perdut la capacitat de transformació que hauria de recuperar per tornar a ser un mecanisme capaç d'adaptar-se a tot tipus de canvis: de llum, de temperatura, de nombre d'usuaris, o de tipus d'activitat, fins i tot en un confinament com al què ens ha portat l'actual situació de pandèmia.

Podem reconèixer els bons espais domèstics en tant que són capaços de transformar-se, capaços d'incorporar, compartir, enfosquir, ventilar... i tantes altres respostes a situacions domèstiques que actualment són difícils o inviàbles. En molts casos, l'habitatge contemporani ha perdut qualitat en els seus espais i aquesta pèrdua no succeeix únicament a l'interior dels habitatges sinó també en els espais comuns dels edificis. Vestíbuls, porxos, llindars, escales i replans ens haurien d'acollir a l'arribada. Espais de benvinguda amb dimensió suficient per saludar els nostres veïns.

La Covid-19 ha posat també de manifest les mancances de molts d'aquests espais com vestíbuls i replans diminuts, balcons inexistents o terrats impracticables, tots ells han anat perdent dimensió i significat.

Pere Joan Ravetllat Mira és arquitecte, Master Science of Building Design a la Columbia University de New York. És doctor arquitecte per la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). Professor de projectes de l'ETSAB i responsable del curs de Projectes «Habitatge i ciutat». Actualment també dirigeix la línia de Rehabilitació i Restauració arquitectònica del MArch ETSAB UPC i és coordinador del grup de recerca REARQ. El seu treball professional, realitzat fins al 2017 conjuntament amb Carme Ribas Seix, s'ha centrat bàsicament en l'àmbit públic, realitzant vivenda, edificis d'equipaments i projectes d'espais urbans.

3+3

Lluís Ortega

There have been numerous attempts since the 1960s to move beyond the debate about the dichotomy in the discipline between city and modern nature. Various strategies have been adopted to rethink the fundamental categories used to approach the logics of urbanization. In an exercise in the micro-archaeology of surmounting the dialectical opposition between city and nature, three ideas are significant to contemporary perspectives.

The first is a hybrid technological naturalization. Along these lines, one point of reference would be Archigram's design for the Monte Carlo competition, a framework that deploys a technified understanding of the natural world ready for mass consumption, developing a hybrid entity in which mechanisms and natural elements intertwine, resulting in a new naturalness that can be consumed and enjoyed, like in any shopping centre. The second is architecture as a mechanism of territorialization, a vision explored by Reyner Banham in his book *Megastructures*.¹ In the designs it presents, architecture does not so much urbanize as territorialize, forming holistic organizations with the incorporation of urban bodies that are naturalized by their scale and field condition. The third idea, introduced by Banham in his study on Los Angeles,² is a multi-systemic vision: a multi-layered description of the territory, in which infrastructural, cultural, geological and aquifer systems, all interdependent, form a choreography that offers a rich and complex understanding of the territory.

These three categories—the integration of technology into natural systems, architecture that territorializes and a systemic approach to the territory—pave the way for efforts that offer a more powerful conceptual toolbox for addressing the most recent urbanization processes. To establish a categorical symmetry in keeping with these three ideas, there are another three more recent ideas that tie in with them. The first is Stan Allen's (revised) reflection from the 1990s on field conditions, the second is the thermodynamic approach to architecture developed by Ábalos-Sentkiewitz, and the third is the empathic systematic observation and careful editing of non-human living systems by Gilles Clément, an idea revisited and expanded in the work of Teresa Galí-Izard. These three ideas centre on the shift from a tradition tied to architectural design towards a strategy rooted in an organizational approach to practice. Urbanization processes are not design processes in which a new order is imposed, replacing an established one; rather, new systems are incorporated into existing ones. Accordingly, there is no room for disruptive processes; instead, there is emphasis on existing processes that vary in intensity, that increase or decrease, accelerate or slow down, are accentuated or diluted.

¹ Banham, Reyner, *Megastructure: Urban Future of the Recent Past*, London: Thames & Hudson, 1976.

² Banham, Reyner, *Los Angeles. The Architecture of Four Ecologies*, London: Allen Lane, 1971.

One of the most significant disciplinary contributions of these categories—which, ultimately, respond to an updated idea of dwelling—is that they are not only operative in large-scale transformation processes; they also foster a new vision of housing and the fabric that organizes it, in this case inverting the order of the exchange that took place in the early years of postmodernity. Whereas, for a time, research focused on the domestication of the landscape (as in the designs by Superstudio or Archizoom), the tendency is now reversed with a “landscapification” of the domestic realm. In this way, the field conditions that Allen investigated are brought into the dwelling by means of layouts that dissolve the hierarchies between elements and components, generating fields of interchangeable rooms. The dwelling is seen more as an environmental mechanism in which the exchange of flows with the exterior is the main driver of material qualities and configurations, and non-human living systems become one inhabitant more, introducing and approximating processes related to food, health and leisure associated with the exterior as another space for immediate domestic experiences.

Incorporating the logic of the landscape into architectural logic can be traumatic if the latter is regarded as a disruptive logic with an insular, objectual language. However, an expanded understanding, in which architectural design is approached in terms of organization and landscape, and that emphasizes a performative view of the discipline, allows us to move beyond exclusive frameworks to make way for a new, now truly naturalized, architecture.

Lluís Ortega is a Doctor of Architecture (Polytechnic University of Catalonia-UPC), with master's degrees in Philosophy (University of Barcelona-UB) and Science in Advanced Architectural Design (Columbia University). He is currently the Beatriz Galindo Distinguished Research Lecturer at UPC, associate lecturer at IIT in Chicago (on leave) and visiting lecturer at the Torcuato di Tella University in Buenos Aires. He is the principal of JL-Office, together with Julia Capomaggi. He has been the editor of several publications, including *Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme* (2003–05). In 2013, he was awarded a Graham Foundation grant for his work with Ciro Najle, among others.

Memòries

Ton Salvadó

Sempre he tingut un interès especial pels arquitectes amb una activitat simultàniament diversa, i la triple mirada d'en Josep Lluís Mateo cap a la crítica, la docència i el projecte, el fa d'aquesta espècie. I de'n Josep Lluís sempre m'ha semblat estimulante la seva condició de provocador, me l'imagino així amb els seus col·laboradors a l'estudi, amb l'equip de redacció a l'època de *Quaderns* o d'altres publicacions, i a l'escola amb els estudiants. És amb la provocació que sorgeixen les idees. I no hi ha res més provocador que la proposta que va llençar als estudiants de l'ETSAB. Quan encara ens estàvem refent de la crisi financera/immobiliària de finals de la primera dècada del 2000, i per tant qüestionant el creixement desenfrenat de les expectatives expansionistes del planejament urbanístic, Josep Lluís va col·locar els estudiants davant la tessitura de construir una «nova ciutat» en una de les poques oportunitats de connectar la plana agrícola del delta del Llobregat amb les estribacions del massís del Garraf. I gràcies a la seva obstinació optimitista heus aquí els resultats, que tracten d'abordar i enfortir la dificultat per aconseguir aquest equilibri massa fràgil.

Ton Salvadó Cabré és arquitecte per l'ETSAB-UPC. És professor de projectes al taller «Infraestructura i Ciutat» i ha impartit classes a les escoles d'arquitectura del Vallès, d'Alacant, de Reus i a la Unian-des de Bogotà. Ha estat codirector del màster «Arquitectura, Crítica i Projecte» (UPC), codirector de la col·lecció Pre-textos de Arquitectura, a més d'epublicar diversos assajos. Ha treballat associat amb Esteve Aymerich des de 1990, i juntament amb Inés de Rivera van fundar «STEMarquitectes» (2003-2016). Ha estat Director de Model Urbà de l'Ajuntament de Barcelona 2016-19. Actualment és Coordinador de Serveis Territorials de l'Ajuntament de Reus.

IMG 9. Fotografía de la crítica final a la ETSAB el Deseembre, 2019

Biographies

Josep Lluís Mateo

Architect (Barcelona School of Architecture-ETSAB).

PhD with honours (Polytechnic University of Catalonia-UPC).

Professor Em. Dr. of Architecture and Design at ETH-Zürich (Swiss Federal Institute of Technology).

He has taught and lectured at leading academic and professional institutions around the world, including the Harvard Graduate School of Design (Guest Professor, 2015), Princeton, the Getty Center in Los Angeles (Scholar, 1991-92), ABK Stuttgart (2000) and ITT College of Architecture in Chicago (2017).

Editor-in-chief of *Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme* from 1981 to 1990. During this period, the magazine received numerous awards: ACCA (Catalan Association of Art Critics, 1981), Laus ADG (1981), Visual Arts Prize of the City of Barcelona (1984) and the Grand Prix of the International Union of Architects (UIA) at the Sofia Biennale in 1990.

His practice, *mateoarquitectura*, is globally active and aims to connect intelligence and artistic ambition with pragmatism and objectivity. It has been awarded many prizes, including the Aplus Award 2011 for the Most Outstanding Career to Josep Lluís Mateo; the fifth NAN Award 2010-2011 of the NanConstrucción-TPI Group with first prize to the Best Spanish Project Abroad, and the 15th CEOE Foundation Dragados Group Architecture Award 2001 with first prize for the 30 luxury flats in Amsterdam Dock .

His body of work has been published and shown at exhibitions worldwide, including *Footprints* (Joan Prats Art Gallery, Barcelona, 2018); *Panta Rei* (Galerie d'Architecture, Paris, 2013); *On Site. New Architecture in Spain* (group show at the MoMA, New York, 2006) and *Organic versus Inorganic* (Aedes Architekturgalerie, Berlin, 2004).

+ info: www.mateo-arquitectura.com

Queralt Garriga Gimeno

Queralt Garriga is a Doctor of Architecture (ETSAB-UPC, 2015) with master's (UB, 2007) and postgraduate degrees (UPF, 1999) in the management of foundations and cultural institutions. She is a consultant specializing in architecture projects in the fields of culture and built heritage.

Associate lecturer of Architecture Projects (ETSAB-UPC). She is also a researcher in teaching and communication of architectural knowledge, and member of the GILDA UPC Tech Research Group. Special Doctoral Award (UPC, 2017). She has been the Director of the Fundació Caixa d'Arquitectes (1996-2017) and Director of Culture and Communications of the Architects' Association of Catalonia-COAC (2008-2009).

She has curated, among others, the setting-up of the Enric Miralles Foundation (2009-2011). She combines cultural and historical-heritage consultancy with architecture projects in collaboration with other professionals.

ETSAB VISITING STUDIO 6

Josep Lluís Mateo
Barcelona School of Architecture, ETSAB
Barcelona Metropolitan Area, AMB

Editor

ETSAB Visiting Studio – Josep Lluís Mateo

Editorial Team

Arnau Pascual, Cristina Marcos,
Carolina B. García-Estévez

Translations and Copyediting

Elaine Fradley (ENG)
Lluís Carné (CAT)

Production

Rosa Lladó - Salon de Thé

Printing

Impremta Pagès

© Edition: Barcelona School of Architecture,
Barcelona Metropolitan Area

© Texts: Josep Lluís Mateo, Queralt Garriga,
Manuel Colominas, Pere Joan Ravetllat,
Lluís Ortega, Ton Salvadó

© Images: the authors

No part of this publication may be reproduced in
any form or by any means without the prior written
permission of the publishers, except in the contexts
of reviews.

First edition, October 2020

ETSAB Culture - Publications

Av. Diagonal 649-651
08028 Barcelona
T +34 93 401 6352
cultura.etsab@upc.edu
[https://etsab.upc.edu/ca/escola/cultura/
publicacions](https://etsab.upc.edu/ca/escola/cultura/publicacions)

Barcelona School of Architecture
ETSAB EXECUTIVE BOARD 2017–

Faculty Dean

Félix Solaguren-Beascoa de Corral

Head of Studies

Daniel García-Escudero

Vice Dean for Undergraduate Education

Belén Onecha Pérez

Vice Dean for Graduate Education

Joaquim Sabaté Bel

International Relationships

Héctor Mendoza Ramírez

Culture

Enrique Granell Trias

Publications

Carolina B. García-Estévez

Facility Management

Elena Fernández-Salas

Academic Secretary

María Santos Tomás Belenguer

Head of Services

Cristina Torné Úbeda

ISBN: 978-84-9880-839-1
e-ISBN: 978-84-9880-840-7
DL: B 13199-2020

